

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
на тему:

**«УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ТОРГОВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА»**

Здобувача вищої освіти 2 курсу
магістратури денної форми навчання
спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність»
освітньо-наукової програми «Торгівля,
логістика та екологічне підприємництво»
Степчука Євгенія Анатолійовича

Науковий керівник:
к.е.н., доц. Гацька Людмила Павлівна

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних посилань

Студент (ка) _____

Робота допущена до захисту в ЕК рішенням кафедри екологічного
менеджменту та підприємництва від «___» _____ 2022 р.,
протокол
№ ____.

Завідувачка кафедри
екологічного менеджменту та підприємництва,
докторка економічних наук,
професорка Купалова Г.І. _____

Київ - 2022

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Факультет: економічний
Спеціальність: 076

Кафедра: екологічного менеджменту
та підприємництва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

проф. Г.І. Купалова _____

(підпис)

«_____» _____ 2022 р.

Індивідуальне завдання

на випускню кваліфікаційну роботу магістра

Степчука Євгенія Анатолійовича

(Прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: «Управління фінансовим станом торговельного підприємства»

2. Тема роботи затверджена на засіданні кафедри, протокол № _____

від «_____» _____ 2022 р. та призначений науковий керівник

Гацька Людмила Павлівна

(Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

3. Робота виконується на матеріалах приватного акціонерного товариства
«Київстар»

4. Орієнтовний план роботи:

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ
ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПРАТ
«КИЇВСТАР»

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ
ПРАТ «КИЇВСТАР»

5. Строк подання завершеної роботи науковому керівнику:

«___»___2022р.

6. Попередній захист роботи: «___»___2022р.

7. Предмет дослідження: сукупність управлінських дій, рішень, які впливають на фінансовий стан торговельного підприємства.

8. Об'єкт дослідження: процес управління фінансовим станом торговельного підприємства.

9. Мета роботи: обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління фінансовим станом підприємства.

10. Завдання дослідження:

- розкрити економічну природу та сутність фінансового стану торговельного підприємства;

- дослідити моделі та механізм управління фінансовим станом підприємства;

- сформувати комплексну методику для повноцінної оцінки управління фінансовим станом підприємства;

- дослідити організаційно-економічні основи функціонування ПрАТ «Київстар»;

- провести оцінку фінансового стану підприємства;

- провести аналіз ефективності системи управління фінансовим станом підприємства;

- розробити практичні напрями удосконалення управління фінансовим станом підприємства;

- визначити вплив зміни економічних показників розвитку на фінансову в систему управління підприємством.

- дослідити механізм антикризового управління, як частини управління фінансовим станом та його важливість для стабільної діяльності компанії

11. Консультації стосовно роботи

№ з/п	Розділи (параграфи)	Консультант (ПІБ)	Підпис, дата	
			Завдання видав	Завдання прийняв
1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	Гацька Л.П.		
2.	АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПРАТ «КИЇВСТАР»	Гацька Л.П.		
3.	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПРАТ «КИЇВСТАР»	Гацька Л.П.		

12. Календарний план

№ з/п	Графік виконання роботи	Строк виконання	Фактичне виконання
1	Вибір теми дослідження, огляд літературних джерел	жовтень 2020	
2	Розробка плану	грудень 2020	
3	Узгодження плану роботи з науковим керівником	січень 2021	
4	Написання I розділу	травень 2021	
5	Написання II розділу	грудень 2021	
6	Написання III розділу	квітень 2022	
7	Написання вступу та висновків, оформлення списку використаних джерел	квітень 2022	
8	Перевірка дипломної роботи науковим керівником	травень 2022	
9	Підготовка до захисту	травень 2022	

Науковий керівник _____

(підпис)

Студент _____

(підпис)

АНОТАЦІЯ

Степчук Є.А. Управління фінансовим станом торговельного підприємства. – Кваліфікаційна робота

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність». – Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2022.

Зміст магістерської роботи викладений на 77 сторінках в межах 3 розділів. Аналітичний матеріал роботи представлений в 26 таблицях та на 14 рисунках, проаналізовано матеріал 34 джерел, серед них періодичні видання, підручники та методички, офіційні сайти компанії, сайти інформаційних та статистичних організацій, а також низки іноземних публікацій.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління фінансовим станом підприємства на прикладі ПрАТ «Київстар».

Об'єкт дослідження є процес управління фінансовим станом торговельного підприємства.

Предмет дослідження: сукупність управлінських дій, рішень, які впливають на фінансовий стан торговельного підприємства.

Інформаційною базою дослідження є внутрішня документація підприємства, дозвільні документи, фінансова звітність.

Теоретико-методологічною основою магістерської роботи є наступні методи: індукції та дедукції, кореляційно-регресійний аналіз, порівняння, індексний, графічний, факторний аналіз.

У роботі запропоновано напрями вдосконалення управління фінансовим станом, шляхом удосконалення цілої системи пов'язаних факторів, які є визначальними у покращенні фінансового стану підприємства

Ключові слова: фінансовий стан, управління фінансовим станом, рентабельність, ефективність управління, антикризове управління

ANNOTATION

Y.A.Stepchuk. Financial management of a trade enterprise. – Qualification work.

Qualification scientific work for the obtaining an educational degree at the second level of higher education (Master's degree), field of study: 07 "Management and Administration", specialty 076 "Entrepreneurship, Trade and Exchange Activities". - Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, 2022.

The content of the master's thesis is presented on 77 pages within 3 sections. Analytical material is presented in 26 tables and 14 figures, analyzed material from 34 sources, including periodicals, textbooks and manuals, official websites of the company, sites of information and statistical organizations, as well as a number of foreign publications.

The purpose of the study is to substantiate the theoretical provisions and develop practical recommendations for improving the management of the financial condition of the enterprise on the example of PJSC "Kyivstar".

The object of research is the process of managing the financial condition of a commercial enterprise.

Subject of research: a set of management actions, decisions that affect the financial condition of the trading company.

The information base of the study is the internal documentation of the enterprise, permits, financial statements.

The theoretical and methodological basis of the master's thesis are the following methods: induction and deduction, correlation-regression analysis, comparison, index, graphical, factor analysis.

The paper proposes directions for improving the management of financial condition by improving the whole system of related factors that are decisive in improving the financial condition of the enterprise

Keywords: financial condition, financial condition management, profitability, management efficiency, crisis management.

Зміст

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1	11
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	11
1.1. Економічна природа та сутність фінансового стану підприємства	11
1.2. Моделі та механізм управління фінансовим станом підприємства	14
1.3. Методика оцінки управління фінансовим станом підприємства	20
РОЗДІЛ 2	28
АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПРАТ «КИЇВСТАР»	28
2.1. Організаційно-економічні основи функціонування ПрАТ «Київстар»	28
2.2. Аналіз фінансово стану ПрАТ «Київстар»	33
2.2.1. Аналіз ліквідності підприємства	33
2.2.2. Оцінка фінансової стійкості підприємства	39
2.2.3. Аналіз майнового стану	43
2.2.4. Аналіз ділової активності	44
2.2.5. Оцінка рентабельності	47
2.3. Оцінка управління фінансовим станом та основних факторів впливу	49
РОЗДІЛ 3	56
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПРАТ «КИЇВСТАР»	56
3.1. Напрями вдосконалення та обґрунтування пропозицій з покращення управління фінансовим станом ПрАТ «Київстар»	56
3.2. Антикризовий менеджмент як складова удосконалення управління фінансовим станом	60
ВИСНОВКИ	66
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	69
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується низкою несприятливих явищ, які негативно впливають на фінансовий стан тої чи іншої організації. Компанії мають пристосуватися до розвитку в економічній системі повній ризикових ситуацій, непередбачуваних витрат, прогресуючих фінансових криз та важких політико-економічних факторів. Ефективна діяльність підприємства залежить від низки чинників, які мають місце в системі фінансового регулювання.

Одними з основних є підтримання фінансового потенціалу, забезпечення стабільного фінансового стану, розвиток системи прогнозування, створення або розвиток кризових центрів швидкого реагування. Особливо важливим це є в сучасних реаліях війни, коли від рівня фінансової стійкості, швидкості, гнучкості та адекватності кроків та дій компанії залежить її прибуток або й існування.

Аналіз та дослідження управління фінансовим станом підприємства є саме тою необхідною ланкою, яка дозволяє суб'єктам господарювання стабільно працювати на обраному ринку та покращувати стійкість до кризових явищ за рахунок оптимізації та підвищення ефективності вже наявних фінансових ресурсів та систем.

Дослідженням тематики управління фінансовим станом підприємства займалися такі вчені: О.В. Павловська, Н.П. Притуляк, Г.В. Савицька, М.Д. Білик, М.Я. Дем'яненко, В.В. Чепка, О.О. Терещенко, Д. І. Дема, Л. М. Дорохова, О. М. Віленчук, І.А. Бланк, Ю.М. Тютюнник, Ю.С. Цал-Цалко та ін.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи управління фінансовим станом підприємства на прикладі ПрАТ «Київстар».

Відповідно до поставленої мети у роботі було визначено такі завдання:

- розкрити економічну природу та сутність фінансового стану торговельного підприємства;
- дослідити моделі та механізм управління фінансовим станом підприємства;
- сформувати комплексну методику для повноцінної оцінки управління фінансовим станом підприємства;
- дослідити організаційно-економічні основи функціонування ПрАТ «Київстар»;
- провести оцінку фінансового стану підприємства;
- провести аналіз ефективності системи управління фінансовим станом підприємства;
- розробити практичні напрями удосконалення управління фінансовим станом підприємства;
- визначити вплив зміни економічних показників розвитку на фінансову в систему управління підприємством.
- дослідити механізм антикризового управління, як частини управління фінансовим станом та його важливість для стабільної діяльності компанії

Об'єкт дослідження є процес управління фінансовим станом торговельного підприємства, сукупність показників, які впливають на оцінку фінансового стану та можливі напрями удосконалення управління ПрАТ «Київстар».

Предмет дослідження: сукупність управлінських дій, рішень, які впливають на фінансовий стан торговельного підприємства.

Інформаційною базою дослідження є внутрішня документація підприємства, дозвільні документи, фінансова звітність.

Теоретико-методологічною основою магістерської роботи є наступні методи: індукції та дедукції, кореляційно-регресійний аналіз, порівняння, індексний, графічний, факторний аналіз.

Апробація результатів дослідження. Результати досліджень, що включені до магістерської роботи оприлюднено на IV Міжнародній науково-практичній

конференції «Пріоритетні напрями розвитку науки та освіти» та ІХ Міжнародної науково-практичної конференції молодих учених «Зелений бізнес: життя заради майбутнього».

Зміст магістерської роботи викладений на 69 сторінках в межах 3 розділів. Аналітичний матеріал роботи представлений в 26 таблицях та на 14 рисунках, проаналізовано матеріал 34 джерел, серед них періодичні видання, підручники та методички, офіційні сайти компанії, сайти інформаційних та статистичних організацій, а також низки іноземних публікацій.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна природа та сутність фінансового стану підприємства.

Вже декілька років світова економіка переживає не найкращі часи: зростання рівня невизначеності, зменшення можливості планування та прогнозування економічних явищ та процесів, підвищення політичної нестабільності. Криза, спричинена коронавірусом, військові та економічні конфлікти, наступаюча загроза екологічних катастроф, все це негативно впливає на усі економічні суб'єкти, починаючи від приватних підприємств до країн з найсильнішим економіками. При зростаючій нестабільності зовнішнього середовища все частіше звертається увага на факт, що світова економіка – це сукупність великої кількості елементів, тому визначальним для системи в цілому є перш за все стан складових системи, а саме підприємств різного рівня, де основними показниками для аналізу є показники фінансового стану.

При визначенні сутності поняття фінансового стану підприємства слід зазначити, що немає одного загальноприйнятого визначення, яке можна вважати еталонним. Здебільшого пропозиції, які вносять науковці різняться між собою залежно від масштабу, мети та цілей дослідження, а також особистих поглядів автора на градацію важливості окремих складових елементів. Також існує гостра необхідність розмежування фінансового стану від подібних за змістом, проте різних понять.

Важливість визначення поняття фінансового стану підприємства пояснюється тим, що фінансові результати є показником, який визначає ефективність використання основних ресурсів компанії для досягнення головної мети комерційних організацій – максимізації прибутку. Дослідженням

поняття «фінансовий стан підприємства» займалися низка українських та зарубіжних вчених, серед них: О.В. Павловська, Н.П. Притуляк, Г.В. Савицька, М.Д. Білик, М.Я. Дем'яненко та інші.

М.Я. Дем'яненко визначає фінансовий стан як комплексне поняття, яке включає результати фінансової та ділової активності компанії за певний період, що спричинено результатом зовнішніх та внутрішніх відносин підприємства [7, с. 378]. Трактують фінансового стану як економічної категорії, яка визначає спроможність господарської одиниці до стабільного функціонування та розвитку і відображає стан капіталу в результаті діяльності компанії належить Савицькій Г.В. [19, с. 475]. Низка вчених наголошують на прямій залежності між фінансовим станом та низкою показників: платоспроможністю, фінансовою стійкістю, виробничою діяльністю, показниками конкурентоспроможності, кредитоспроможності, наявністю та ефективністю використання фінансових та матеріальних ресурсів і тд.

І.О. Бланк трактує категорію фінансового стану підприємства як рівня збалансованості капіталу та елементів активів підприємства та ефективності їх використання [5, с. 521]. М.Д. Білик характеризує фінансовий стан за рахунок реальної та потенційної фінансової спроможності забезпечення поточної діяльності, розвитку та дотримання зобов'язань перед основними партнерами [3, с. 87].

Для глибшого розуміння категорії фінансового стану слід чітко розмежовувати основні подібні поняття, серед них фінансова стійкість, фінансова рівновага та фінансова стабільність. Співвідношення цих понять важливе для дослідження проблематики управління фінансовим станом, оскільки включає в себе систему основних показників, які при комплексній оцінці визначають реальне фінансове положення компанії.

Білик М.Д. та інші вчені визначають фінансову стійкість як стан фінансових ресурсів господарської одиниці, за якого раціональне розпорядження ними забезпечує стабільний рівень прибутковості, наявність власних коштів та дає можливість для розширення та удосконалення виробництва структурної одиниці та системи в цілому [4, с. 305]. Також Кривицька О.Р. визначає фінансову стійкість як наявність та можливість

формування необхідного обсягу прибутку для здійснення та удосконалення діяльності підприємства, що є основою для його життєдіяльності [11, с. 138].

Аналізуючи категорію фінансової стабільності підприємства, Т.Л. Керанчук визначав її як можливість зберегти фінансову стійкість за керованої та прогнозованої фінансової рівноваги [9, с. 85]. Інше трактування фінансової стабільності Олійника характеризується станом компанії, за якого в підприємства наявні низький рівень невизначеності, стабільні джерела забезпечення фінансових потоків, їх гнучкість та забезпеченість власним капіталом [12, с. 121].

Проаналізувавши визначення фінансової стабільності та стійкості слід зазначити, що стабільність більш широке поняття, яке включає в себе як фінансову рівновагу, так і стійкість, оскільки основною характеристикою стійкості є рівновага у визначений момент часу, а стабільності – частота прояву певного явища.

Стосовно поняття фінансова рівновага є низка наукових думок, найбільш вдалим є визначення запропоноване О.О. Терещенком, де фінансову рівновагу проаналізовано як баланс між грошовими надходженнями підприємства та потребою в капіталі для виконання зобов'язань підприємства [22, с.277].

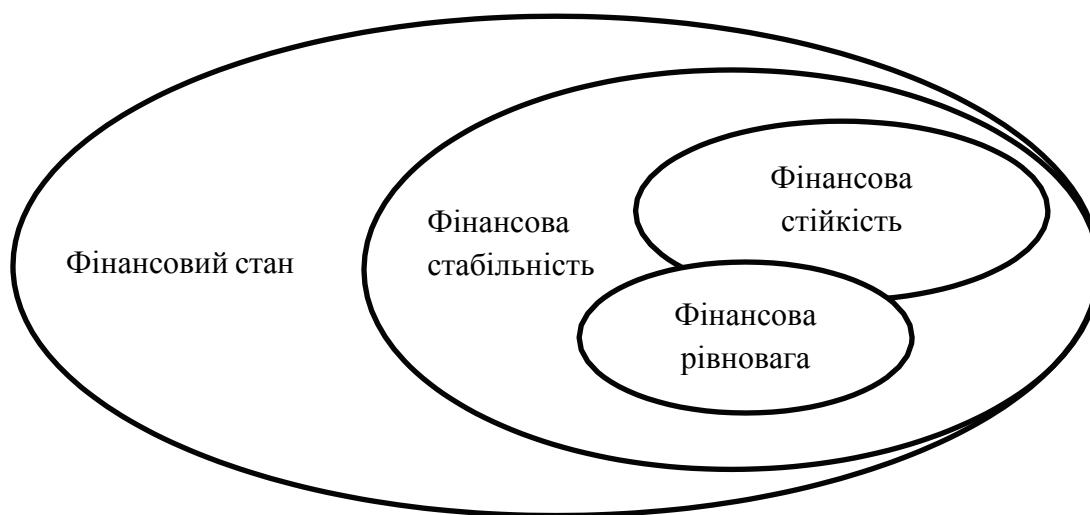

Рисунок 1.1. Порівняння основних понять

Джерело: побудовано автором за даними [27]

Узагальнюючи основні поняття фінансового стану, можна сформулювати наступне визначення: фінансовий стан підприємства – це система фінансових відносин всередині компанії та з зовнішніми контрагентами, яка визначається

сукупністю виробничо-фінансових факторів та характеризується низкою показників, які визначають основні компоненти діяльності компанії, ефективність діяльності, конкурентоспроможність, ефективність використання фінансових та матеріальних ресурсів. Тобто, фінансовий стан є широким та комплексним показником який об'єднує в собі низку інших понять. Так фінансовий стан характеризується фінансовою стійкістю, стабільністю та рівновагою.

Отже, аналізуючи вище зазначені поняття, можна зробити висновки, що фінансовий стан підприємства це система комплексних показників, а також найбільш повний метод виявлення реальної ситуації на підприємстві, оскільки він включає в себе аналіз фінансової стабільності, стійкості та рівноваги.

1.2. Моделі та механізм управління фінансовим станом підприємства.

Управління фінансовим станом підприємства є одним з найважливіших етапів діяльності організації, оскільки правильне, вчасне та ціленаправлене оцінювання і реагування на зміни в структурі фінансового стану дозволяє підвищити можливість, швидкість та якість реакції компанії на кризові явища, зміни в кон'юнктурі ринку, а також інші внутрішні чи зовнішні фактори. Результативність господарської діяльності підприємства напряду залежить від фінансових можливостей, які формуються за ефективного управління фінансовим станом, саме максимальна ефективність системи управління є визначальною при формуванні та розвитку фінансових можливостей та потенціалу бізнесу.

Категорію «управління фінансовим станом підприємства» є настільки ж багатогранною, як і визначення фінансового стану, оскільки складовими даного визначення є управління та фінансове управління. Категорія «фінансове управління» за О. Терещенко є цілеспрямоване управління грошовими потоками та ресурсами для

формування ефективної системи розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства для досягнення основних цілей підприємства [22, с. 17]. Отже, управління фінансовим станом підприємства – це комплексна система принципів і методів розробки та імплементації управлінських рішень для забезпечення відповідного рівня показників фінансового стану, що в свою чергу дає можливість створення такої фінансової позиції суб'єкта господарювання, яка дозволяє займати конкурентні позиції на ринку, здійснювати необхідне фінансування підприємства та розробляти ефективні фінансові важелі для реакції на майбутні виклики та можливості.

Управління фінансовим станом підприємства має на меті підтримання основних принципів, цілей, завдань, напрямів та стратегій розвитку компанії. Інтегрованість системи управління фінансовим станом підприємства є основною вимогою та основою для формування ефективної системи управління. Так, конкурентоспроможність та ефективність компанії залежить від інтегрованості системи управління фінансовими ресурсами в загальну систему управління підприємством, її гнучкості, швидкості реакції системи, інноваційності та пристосованості. Основними завданнями управління фінансовим станом є:

- Підвищення ефективності використання фінансових ресурсів;
- Мінімізація рівня фінансової невизначеності;
- Фінансова стійкість та платоспроможність підприємства;
- Максимізація прибутку;
- Збалансування грошових потоків;
- Оптимізація структури активів та капіталу;
- Підвищення швидкості обороту активів;
- Своєчасне вжиття антикризових заходів на підприємстві;
- Забезпечення умов для реінвестування капіталу;
- Підтримання необхідного рівня фінансових ресурсів, у відповідності до цілей майбутніх періодів [6, с. 16].

Основною метою управління фінансовим станом підприємства є максимізація ринкової вартості підприємства за рахунок виконання зазначених вище завдань. Цілями управління фінансовим станом підприємства є визначення фінансового положення, виявлення основних тенденцій та відхилень в системі показників фінансового стану, розвиток та розроблення прогнозів основних груп показників, виявлення позитивних та негативних факторів впливу на фінансовий стан та опрацювання можливості мінімізації чи максимізації їх впливу на основні процеси в компанії [6, с. 21]. Принципи управління фінансового стану базуються на основних потребах та характеристиках, необхідних для успішної реалізації основних цілей підприємства, серед них: інтегрованість в загальну систему управління, комплексний характер формування, висока динаміка прийняття рішень, вартісний підхід до розробки рішень та стратегічна орієнтованість.

Управління фінансовим станом базується на механізмі, що надає змогу для максимізації процесу розробки рішень, їх коригування, пристосування та імплементації на підприємстві. Такий механізм діє задля задоволення основної мети підприємства та складається з низки визначальних елементів зазначених на рисунку 1.2.

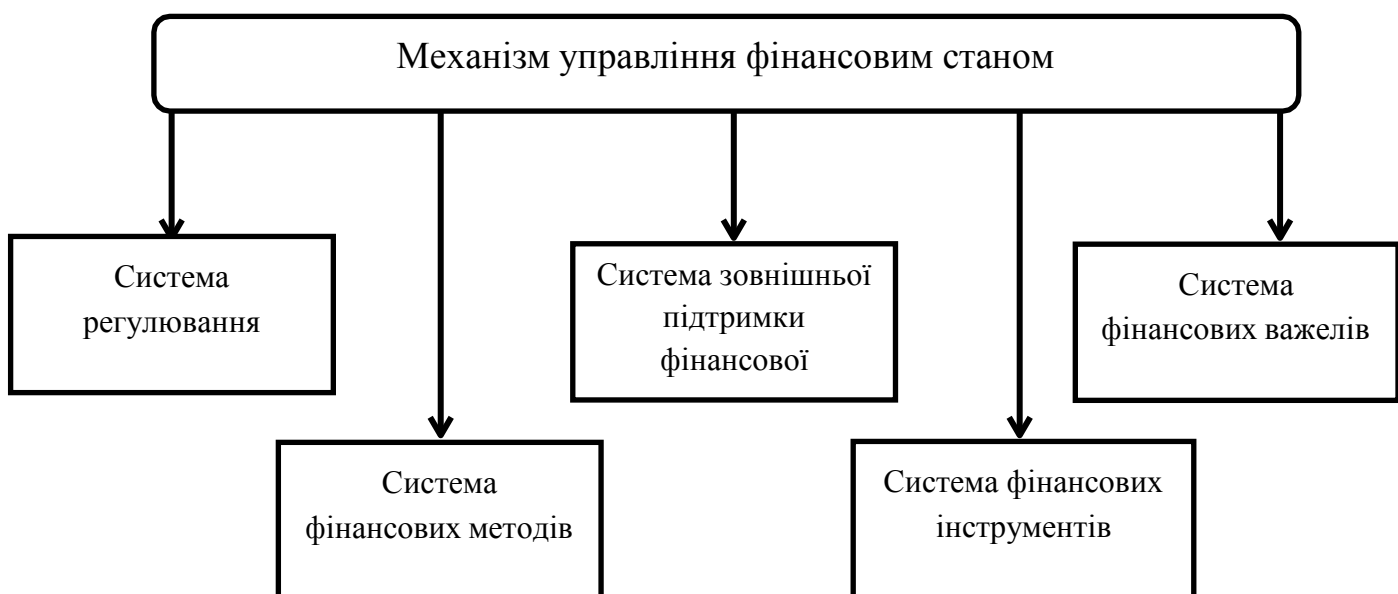

Рисунок 1.2. Складові управління фінансовим станом

Джерело: побудовано автором за даними [4]

Кожна частина механізму включає низку складових для успішного управління фінансовим станом підприємств. До системи регулювання фінансової діяльності підприємства можна віднести ринкові механізми регулювання, нормативно-правові основи (загальнодержавні норми та закони щодо забезпечення фінансового менеджменту), внутрішні механізми регулювання окремими підрозділами/аспектами управління фінансовим станом, за рахунок використання оперативного планування. Система зовнішньої підтримки включає державне субсидіювання та інші форми державного фінансування, кредитування, лізинг, страхування, ліцензування, державну експертизу. Система фінансових важелів впливу управління характеризується основними формами впливу на прийняття рішень, серед них: ціна, прибуток, дивіденди, штрафи, чисті грошові потоки, процентні ставки і тд., залежно від виду діяльності об'єкта господарювання. Проте, прийняття управлінських рішень неможливе без визначення обґрунтування та контролю за допомогою таких основних методів: балансового, експертного, економіко-статистичного, техніко-економічних розрахунків, амортизації активів, хеджування, дисконтування та інших. Реалізація управлінських рішень та формування фінансових відносин між суб'єктами відбувається за рахунок платіжних, депозитних, кредитних, інструментів страхування та інвестування. Отже, такий механізм дає можливість сформувати цілісну систему управління фінансовим станом підприємства в оперативному, тактичному та стратегічному напрямках [6].

Рисунок 1.3. Економічний механізм управління фінансовим станом

Джерело: побудовано автором за даними [6]

Управління фінансовим станом підприємства проводиться в визначеній послідовності, що дає можливість максимально підвищити ефективність прийняття рішень та максимізації ефекту від них. Процес управління розпочинається з визначення мети та завдань управління, підготовки та вивчення наявної інформації для забезпечення управління. Визначення методик

та показників фінансового стану, які будуть використовуватися займає важливу частину в процесі управління, оскільки залежно від системи цілей управління фінансовим станом варто зважати на певну специфіку показників. Наступним етапом є оперативне та стратегічне планування показників фінансового стану та розробка заходів для їх досягнення. Останнім етапом є моніторинг та контроль значень показників та аналізу відхилень для подальшого коригування [26].

Необхідним етапом для побудови економічного механізму управління фінансовим станом є формування системи забезпечення управління. Ця система включає наступні елементи:

1. Організаційне забезпечення, тобто формування відповідної структури та організаційної форми його реалізації.
2. Інформаційне забезпечення, тобто збирання та безперервний аналіз основних необхідних масивів інформації, показників для внутрішніх та зовнішніх потреб.
3. Ресурсне забезпечення, підтримання необхідної кількості та якості кадрів, інформаційних, фінансових, матеріальних ресурсів.
4. Аналітичне забезпечення, частиною якого є виявлення загальних тенденцій, закономірностей та ключових факторів для покращення управління фінансовим станом.
5. Планування та прогнозування ключових параметрів, визначення фінансових завдань та розподіл основних джерел фінансування

Після формування механізму управління фінансовим станом підприємства, основних завдань, принципів, складових слід визначити методи оцінки ефективності управління, розробити систему показників та коефіцієнтів для оцінки, прогнозування та інтерпретації цільових параметрів управління фінансовим станом.

1.3. Методика оцінки управління фінансовим станом підприємства.

Оцінка ефективності управління фінансовим станом є важливим етапом в діяльності компанії, вона визначає основні напрями руху та розвитку компанії, дає можливість виявити позитивні та негативні складові в системі фінансової частини діяльності підприємства, надає додаткові дані для подальшого аналізу та редагування основних процесів чи методів управління, виявляє та аналізує основні складові, можливі кроки та контролює виконання основних запроваджених заходів. Часто ототожнюють поняття «оцінка фінансового стану», «аналіз фінансового стану» та «діагностика фінансового стану», оскільки для повноцінної оцінки ефективності управління фінансового стану потребується система заходів для здійснення комплексу дій, зокрема, оцінки, аналізу та діагностики [17, 201].

Отже для проведення оцінки ефективності управління фінансовим станом слід оцінити основні фінансові показники та фінансовий стан компанії в цілому. Для оцінки та аналізу менеджери використовують три основних звіти: баланс, звіт про прибутки та збитки та звіт про рух грошових коштів. Баланс формує основні уявлення про фінансовий стан компанії за певний період. Звіт про прибутки та збитки надає можливість аналізувати доходи та витрати за встановлений період часу, що дозволяє підприємствам порівнювати тенденції доходів та витрат у часі. Звіт про рух грошових коштів дає можливість для аналізу надходжень та відтоків грошових коштів в операційній, інвестиційній та фінансовій діяльності та демонструє можливість підтримання життєдіяльності підприємства в короткостроковій та довгостроковій перспективі [31].

Оцінювання та аналіз фінансового стану потребує розробки та використання особливих методів. Так основними методами для оцінювання фінансового стану є:

- Метод фінансових коефіцієнтів який визначається в розробці аналізу для основних груп показників ліквідності, рентабельності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності, які визначені та сформовані

науковою спільнотою, мають нормативні значення, алгоритми розрахунку та залежать від вибраної методики.

- Оцінка фінансового стану з використанням абсолютних показників для детальної характеристики фінансового стану за рахунок використання маржинального аналізу, критеріїв стабільності джерел покриття запасів.
- Рейтингова оцінка, характеристика та ранжування підприємств на основі показників та коефіцієнтів.
- Бальна оцінка вирізняється простотою порівняння, оскільки невідомі коефіцієнти з певними нормативами замінюються бальною оцінкою на основі порівняння з нормативними значеннями.
- Матрична оцінка характеризується можливістю побудови матриці сукупності фінансових показників для кращого порівняння та аналізу.
- Інтегральна оцінка виражається формуванням інтегрального показника, який виражає фінансовий стан компанії.
- Дискримінантні моделі ймовірності банкрутства [18].

Фінансовий аналіз включає аналіз поточної фінансової звітності: прибутки, збитки та рух грошових коштів, що є основним в аналізі ефективності. Визначають низку факторів, які слід враховувати під час проведення аналізу:

- Тенденції руху грошових коштів, доходів та витрат;
- Оборотність запасів та їх рівень;
- Поточний рівень продажів основних товарів та послуг;
- Перегляд дебіторської та кредиторської заборгованості;
- Рівень боргових зобов'язань, обслуговування боргу.

Для аналізу фінансової ефективності використовуються показники, також відомі як (KPI), є кількісними вимірами, які використовуються для визначення, відстеження та прогнозування економічного добробуту бізнесу. Вони діють як інструменти як для внутрішніх цілей компанії, так і зовнішніх контрагентів, щоб проаналізувати наскільки добре працює компанія, особливо щодо конкурентів, і визначити, основні сильні та слабкі сторони. Основними показниками є: оборотний

капітал, операційний грошовий потік, прибуток до оподаткування, чистий прибуток, показники платоспроможності та ліквідності, відношення заборгованості до власного капіталу, рентабельність власного капіталу та інші. [34]

Оцінка фінансового стана проводиться за рахунок використання показників, які характеризують різні сторони діяльності суб'єкта господарювання. Усі показники можна розмежувати за наступними групами:

- Показники майнового стану.
- Показники ліквідності.
- Показники фінансової стійкості.
- Показники ділової активності.
- Показники прибутковості.

Таблиця 1.1.

Показники майнового стану

Показник	Формула	Нормативне значення та позитивні тенденції
Коефіцієнт зносу основних засобів	$K_{\text{зн}} = \frac{\text{Знос основних засобів}}{\text{Первинна вартість основних засобів}}$	Менше 50%, зменшення
Коефіцієнт надходження	$K_{\text{онов}} = \frac{\text{Вартість ОЗ, що поступили за період}}{\text{Первинна вартість ОЗ на кінець періоду}}$	- збільшення
Коефіцієнт вибуття	$K_{\text{виб}} = \frac{\text{Первинна вартість ОЗ, вибулих за період}}{\text{Первинна вартість ОЗ на початок періоду}}$	-
Тип відтворення	Коефіцієнт надходження – Коефіцієнт вибуття	Додатне, збільшення

Джерело: побудовано автором за даними [4,30]

Аналіз майнового стану є важливою частиною в визначенні фінансового стану підприємства, оскільки показник, які входять до цієї групи оцінюють оптимальність структури, складу, динаміки та джерел формування майна підприємства. Основою для аналізу є баланс підприємства.

Таблиця 1.2.

Показники ліквідності

Показник	Формула	Нормативне значення та позитивні тенденції
Коефіцієнт загальної ліквідності	$K_{\text{заг.лікв.}} = \frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	1,5-2,0 -
Коефіцієнт швидкої ліквідності	$K_{\text{шв.лікв.}} = \frac{\text{Оборотні активи} - \text{запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,5-1,0
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{\text{абс.лікв.}} = \frac{\text{Грошові кошти та їх еквіваленти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	0,2-0,5

Джерело: побудовано автором за даними [4,30]

Ліквідність підприємства є важливою характеристикою здорової фінансової системи, оскільки вона визначає можливість фінансової системи покрити свої короткострокові зобов'язання. Низький рівень ліквідності може стати проблемою для компанії в кризовий період, також буде зменшено рівень довіри партнерів до компанії, наслідком чого може стати банкрутство організації.

Таблиця 1.3.

Показники фінансової стійкості

Показник	Формула	Нормативне значення та позитивні тенденції
Робочий капітал	Робочий капітал = Оборотні активи – Поточні зобов'язання	додатне -
Власні оборотні кошти	Власні оборотні кошти = Власний капітал – Необоротні активи	додатне -
Коефіцієнт автономії	$K_{\text{ав}} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$	0,4-0,6 -
Коефіцієнт фінансового ризику	$K_{\text{ф.р.}} = \frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Власний та прирівняний до нього капітал}}$	1, зменшення

Коефіцієнт довгострокових джерел фінансування	$K_{\text{ф.л.}} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Власний капітал}}$	Не більше 0,25; зменшення
Коефіцієнт фінансової стійкості	$K_{\text{ф.с.}} = \frac{\text{Перманентний капітал}}{\text{Активи}}$	0,5-0,9; збільшення
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	$K_{\text{д.з.}} = \frac{\text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Перманентний капітал}}$	-
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$K_{\text{маневр.кап.}} = \frac{\text{Власні оборотні кошти}}{\text{Власний капітал}}$	0,25-0,9; збільшення

Джерело: побудовано автором за даними [4,30]

Фінансова стійкість характеризує залежність компанії від зовнішніх джерел фінансування. Високий рівень фінансової стійкості характеризується високим рівнем плато та кредитоспроможності, що в сучасних реаліях є надзвичайно важливим через необхідність великої кількості грошових ресурсів/ капіталу для здійснення та страхування своєї діяльності. Інвестиції, державні дотації, програми для бізнесу, все це стає доступним при високому рівні фінансової стійкості.

Таблиця 1.4.

Показники ділової активності

Показник	Формула	Нормативне значення та позитивні тенденції
Коефіцієнт оборотності активів	$K_{\text{о.а.}} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Активи}}$	- збільшення
Тривалість одного обороту активів	$T_{\text{о.о.}} = \frac{\text{Кількість днів у звітному періоді}}{K_{\text{о.а.}}}$	- зменшення
Коефіцієнт оборотності запасів	$K_{\text{о.а.}} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Запаси}}$	- збільшення

Термін зберігання запасів	$T_{з.з.} = \frac{\text{Кількість днів у звітному періоді}}{K_{оз.}}$	- зменшення
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	$K_{о.деб.заб.} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Дебіторська заборгованість}}$	- збільшення
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$K_{о.кред.заб.} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Кредиторська заборгованість}}$	- збільшення
Операційний цикл	Тривалість операційного циклу = Тривалість виробничого циклу + Тривалість погашення дебіторської заборгованості	- зменшення
Фінансовий цикл	Тривалість фінансового циклу = Тривалість операційного циклу – Тривалість погашення кредиторської заборгованості	- зменшення

Джерело: побудовано автором за даними [4,30]

Група показників ділової активності характеризує рівень зусиль компанії для просування на ринках продукції, капіталу, праці.

Таблиця 1.5.

Показники рентабельності

Показник	Формула	Нормативне значення та позитивні тенденції
Коефіцієнт рентабельності активів	$RRRRRR = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Активи}}$	- збільшення
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	$RRRRRR = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}$	- збільшення
Коефіцієнт ефективності інвестиційного капіталу	$RRRRRR = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал + Догострокові зоб.}}$	- збільшення
Коефіцієнт рентабельності витрат	$RRRRRR = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}$	- збільшення

Джерело: побудовано автором за даними [4; 30]

Кожен з показників має свої нормативні значення, а також зазначені позитивні тенденції кожного з них, які призводять до покращення фінансового стану. За кожною групою визначається стан компанії, що в комплексному аналізі визначають загальний фінансовий стан підприємства.

Методика аналізу фінансового стану не є універсальною. Існує багато підходів для оцінки підприємств, вони можуть відрізнятися залежно від цілі автора, виду діяльності компанії, продукції, що продається підприємствами, а також залежно від країн та фінансових стандартів в них.

Отже, порівнюючи вітчизняну методику оцінки з зарубіжними, можна зробити висновки про різні групування основних показників. Так в вітчизняній системі оцінки показники розмежовані на групи за кінцевою метою, які в кінцевому обрахунку будуть свідчити про певну характеристику компанії, як то ліквідність, ділова активність чи тому подібне. В зарубіжній системі розмежування та аналіз показників не формується в групи на основі певних характеристик, оцінка проводиться на базі доступних груп числових показників у звітності, також особливістю є визначення прибутковості та ринкової вартості компанії.

Рисунок 1.4. Методики аналізу фінансового стану

Джерело: побудовано автором за даними [1]

В методиці оцінки фінансового стану та управління ним слід виокремити методи аналізу відмінні від коефіцієнтного методу представленого вище. Отож, виділяють такі основні методи аналізу:

- Вертикальний аналіз – визначення структури показників для виокремлення впливу факторів на кінцевий результат.
- Горизонтальний аналіз – послідовне порівняння показників з попереднім періодом чи як у випадку з балансом – початком періоду.
- Порівняльний аналіз – порівняння показників діяльності компанії з середніми в галузі та показниками основних конкурентів.
- Факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів на результативний показник;
- Трендовий аналіз – вивчення основних тенденцій динаміки показників [30].

Таким чином, варто зазначити, що стійкість фінансового стану підприємства залежить від всієї його виробничо-господарської діяльності. Через це оцінка фінансової стійкості підприємства не може проводитися на основі одного показника, оскільки він характеризує лише одну сторону діяльності компанії. Тому для оцінки фінансового стану підприємства слід використати систему показників, які покажуть ситуацію, яка склалася в компанії з усіх сторін та підвищать деталізацію для прийняття ефективніших рішень.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ
ПРАТ «КИЇВСТАР»

2.1. Організаційно-економічні основи функціонування ПрАТ «Київстар»

Приватне акціонерне товариство «Київстар», іноземною мовою PRIVATE JOINT STOCK COMPANY KYIVSTAR створено відповідно до законодавства України 3 вересня 1997 року. Компанія є провідним лідером з надання послуг зв'язку, інтернет з'єднання, BigData та інших[16].

«Київстар» – лідер ринку серед телекомунікаційних послуг, клієнтами якого є понад 26 мільйонів клієнтів мобільного зв'язку та мільйон абонентів фіксованого домашнього інтернету та інших комплексних послуг. Київстар є лідером ринку по впровадженню інновацій, так вони одними з найперших запустили технології третього та четвертого покоління та планують отримання ліцензії на впровадження п'ятого покоління зв'язку. Зараз можливістю користування технологіями інтернету четвертого покоління забезпечені 90,3% населення країни[15].

Компанією отримано 772 ліцензії на здійснення певних видів діяльності, також Київстар зареєстрував 367 торгових марок. Що свідчить про високий рівень розвитку та розуміння важливості інтелектуальної власності[2].

Власниками компанії є група VEON. Акції VEON знаходяться у вільному обігу на фондових біржах NASDAQ, Нью-Йорк та Euronext, Амстердам. Київстар широко розвиває корпоративно-соціальну відповідальність в напрямку сталих робочих умов, екологізації процесів компанії, співпраця з державою по мінімізації негативного впливу технологій та впровадження нових, більш ефективних рішень, також Київстар є лідером в галузі по сплаті

податкових платежів. Також надзвичайно велика підтримка компанії в воєнний час: волонтерська робота, сплата податків авансом, забезпечення стабільного та безкоштовного зв'язку на період воєнного стану[15].

Станом на 31 грудня 2020 року компанія мала інвестиції у дві дочірні компанії, що знаходилися в її повній власності, – ТОВ «Старавто» та ТОВ «СтарМані» [15].

Основними видами діяльності підприємства за КВЕД є:

- Діяльність у сфері безпроводового електрозв'язку (основний);
- Оптова та роздрібна торгівля побутовими електротоварами й електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення;
- Оптова та роздрібна торгівля комп'ютерами, периферійним устаткуванням і програмним забезпеченням;
- Оптова та роздрібна торгівля електронним і телекомунікаційним устаткуванням, деталями до нього;
- Діяльність телефонних центрів;
- Роздрібна торгівля в спеціалізованих магазинах електронною апаратурою побутового призначення для приймання, записування, відтворювання звуку й зображення [2].

Основними напрямками діяльності підприємства є:

- Надання послуг мобільного зв'язку та інтернету четвертого покоління;
- Забезпечення широкосмугового фіксованого інтернету;
- Послуги пов'язані з використанням та впровадженням BigData, інтернету речей, хмарних технологій, мобільні фінансові сервіси;
- Послуги OTT TV, доступ до телебачення;
- Роздрібний та оптовий продаж широкої номенклатури продукції від сім-карт та аксесуарів до мобільної техніки, комп'ютерів.

Роздрібна мережа магазинів компанії починаючи з 2015 року кардинально змінила не тільки позиціонування, дизайн та ергономіку, вона перетворилася з місць надання консультацій по телекомунікаційним технологіям на повноцінну роздрібну мережу, в якій продаються компоненти для мобільного та інтернет зв'язку, засоби мобільного зв'язку, нові технологічні гаджети відомих брендів, надаються послуги по консультації щодо використання та встановлення сервісів компанії та багато іншого.

Торгівлю товарами та послугами ПрАТ «Київстар» можна поділити за такими основними напрямками:

- Продажі в онлайн магазинах, додатках компанії;
- Продажі в мережі фірмових магазинів Київстар;
- Продаж товарів через мультибрендингові мережі[15].

Кількість магазинів мережі станом на 2021 рік нараховує понад 544 торгові точки по всій території України, специфіка магазинів полягає в розташуванні як і в великих містах, так і в менших районних центрах та інших малих населених пунктах, середня відвідуваність магазинів понад 600 осіб за добу. Щороку кількість клієнтів магазинів Київстар становить понад 14 мільйонів осіб. Значну частку в розвиток компанії вносить партнерство з мультибрендинговими мережами, так в 2019 році продукцію Київстар можна було купити в 30 тисячах торгових точок, саме в таких магазинах було продано понад 75 % стартових пакетів[15].

Таблиця 2.1.

Фінансовий та ринковий скоринг в 2021 році

Показник	Фінансовий скоринг	Показник	Ринковий скоринг
FinScore	B/2,8	MarketScore	A/3,8

Ймовірність несприятливих наслідків	Помірна	Ринкова потужність	Висока
Фінансова стійкість	Достатній рівень	Потенціал о лідерства	Провідні позиції на ринку

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Виходячи з аналізу фінансового та ринкового скорингу, компанія «Київстар» має високі позиції на ринку, вона фактично є лідером та грає визначає основні тренди в галузі. Така позиція можлива за встановлення стійкого фінансового стану та помірної ймовірності несприятливих наслідків. Такі показники компанії позитивно впливають на положення на ринку, залучення інвестицій, вихід на нові ринки, ніші та впровадження конкурентних технологій.

Підтвердженням лідерства ПрАТ «Київстар» у сфері електрозв'язку є кількість абонентів компанії, які користуються послугами провайдера. Станом на 2020 рік кількість абонентів Київстар дорівнювало 26, мільйона.

Таблиця 2.2.

Кількість абонентів операторів мобільного зв'язку за даними липня 2020 року

Оператор	Кількість абонентів, млн	Частка ринку, %
Київстар	26,2	48,5
Водафон Україна	19,6	36,2
Лайфсел	6,8	12,5
Інтертелеком та інші	1,6	2,3
Всього	54,2	100

Джерело: побудовано автором за даними [13; 15]

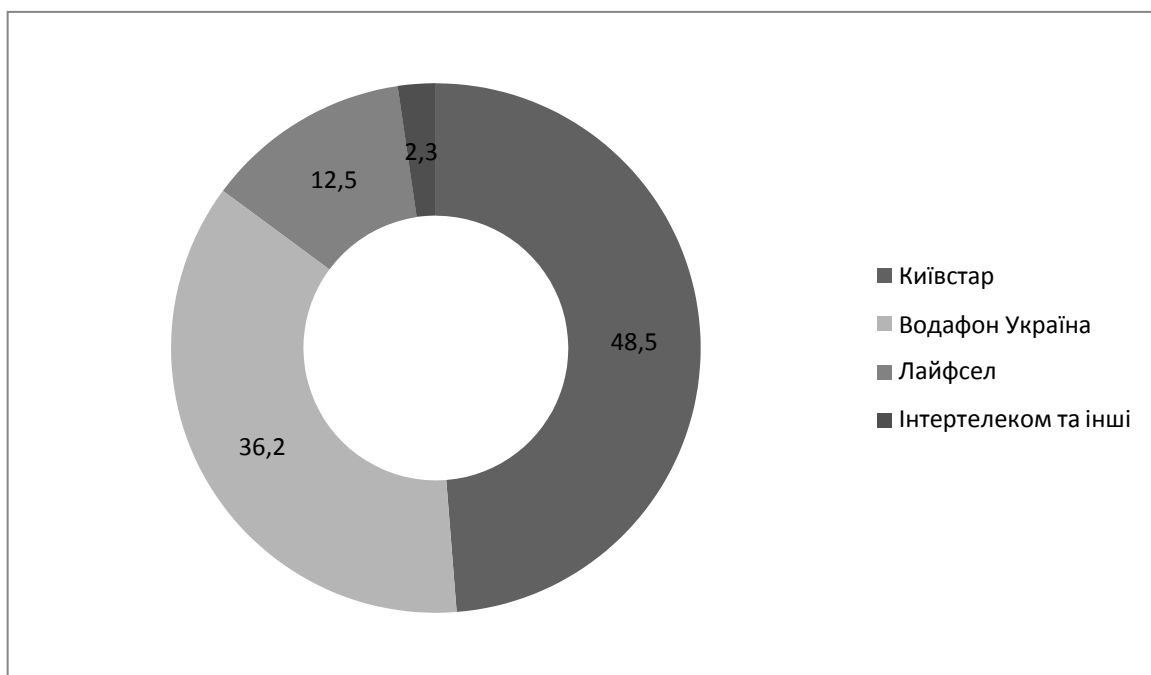

Рисунок 2.1. Частка абонентів українських операторів, %

Джерело: побудовано автором за даними [13; 15]

Також слід зазначити, що компанія «Київстар» є лідером на ринку через отриманих доходів від операційної діяльності за 2020 рік.

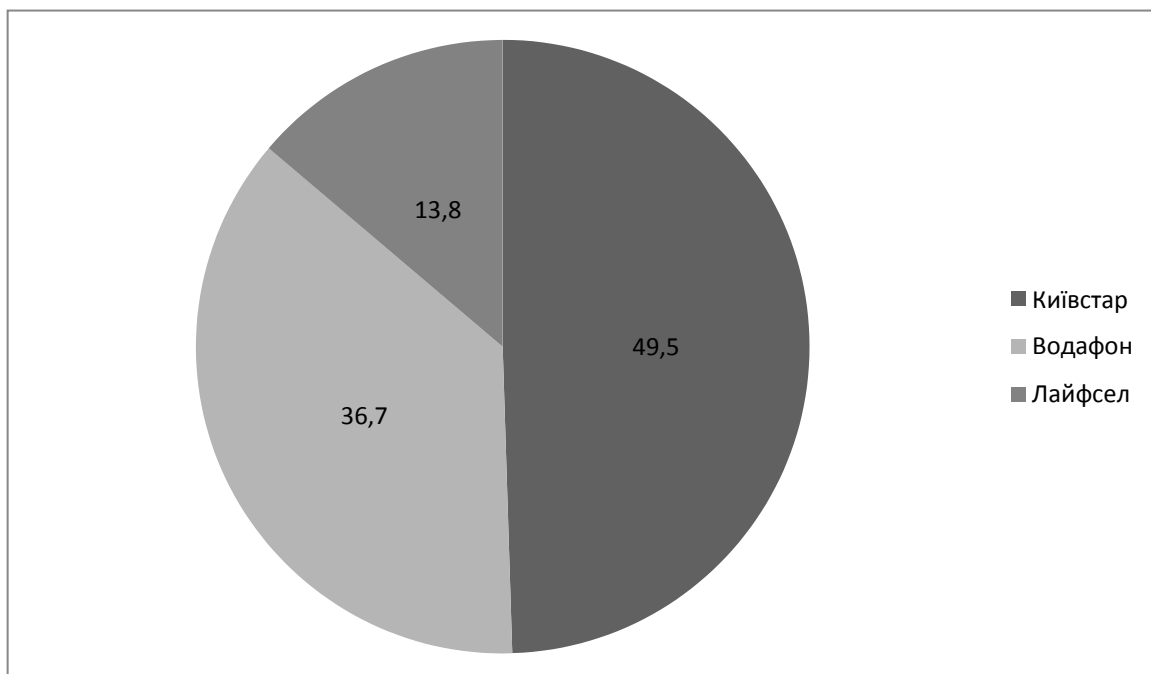

Рисунок 2.2. Частки доходів українських операторів, %

Джерело: побудовано автором за даними [8; 13; 16]

Покриття мобільної мережі в декілька раз більше за доступність стабільного інтернет зв'язку. Так, покриття мобільної мережі Київстар дозволяє вільно спілкуватися майже в усіх куточках країни, в той час стабільний інтернет зв'язок присутній не всюди. Через порівняно високі витрати великі інтернет-провайдери не розширюють свою діяльність за межі міст. Тоді як Київстар намагається розширити свою мережу мобільно інтернету по всіх, навіть найвіддаленіших територіях. Зараз покриття інтернетом четвертого покоління становить понад 90% населення країни, також інтернет зв'язок з'явився на станціях метро.

Зараз ринок мобільного зв'язку має низький рівень конкуренції, понад 90% ринку становить сукупна частка 3 найбільших компаній, тобто значно зменшилася кількість конкурентів на ринку, це в свою чергу призвело до зменшення якості послуг, зниження диверсифікованості спеціальних умов, пакетів та послуг. Тобто, ринок перетворився на типовий ринок олігопольної конкуренції, з гіршою якістю та кількістю послуг та додаткових умов, тоді як зараз вектор руху змінився на уніфікацію послуг та підвищення їх доступності.

2.2. Аналіз фінансово стану ПрАТ «Київстар».

2.2.1. Аналіз ліквідності підприємства

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності є одним з головних індикаторів фінансового стану підприємства, що показують можливість фінансової системи швидко та в повній мірі здійснювати платежі, розраховуватися за борговими зобов'язаннями без втрат для діяльності компанії.

Ліквідність визначається швидкістю перетворення майна на грошові кошти. Вирізняють три види ліквідності: ліквідність активу, балансу та підприємства в цілому.

Ліквідність активу визначає здатність активу перетворюватися на гроші, його ступінь визначається тривалістю періоду такого перетворення[23, с.301]. Ліквідність балансу – ступінь покриття боргових зобов’язань його активами, строк трансформації яких на грошові кошти відповідає строку погашення платіжних зобов’язань . Ліквідність підприємства в свою чергу має ширше значення в порівнянні з ліквідністю балансу, оскільки визначається швидкістю залучення з позикових джерел за умови високого рівня ділової репутації та інвестиційної привабливості [4, с. 275].

Отже, для аналізу ліквідності балансу згрупуємо активи та пасиви за рівнем ліквідності.

Таблиця 2.3

Групи активів за рівнем ліквідності

Групи активів	Види активів	Порядок розрахунку
A1	Високоліквідні	1165+1160 (ф. 1)
A2	Середньоліквідні	1120+1125+1130+1135+1140+1145+1155+ +1190 (ф. 1)
A3	Низьколіквідні	1100+1110+1200 (ф. 1)
A4	Важколіквідні	1495+1520+1525+1660+1665 (ф.1)

Джерело: побудовано автором за даними [4; 14]

Таблиця 2.4

Групування активів за 2012-2020 роки

Групи активів	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A1	1369855	641911	1829855	1684546	3319783	5348387	5201943	1056593	1339380

Продовження таблиці 2.4.

A2	4279326	1548683	1562868	2382397	1851067	3445519	1033160	848474	827940
A3	726955	311607	60979	58095	61127	53001	61813	66778	51838
A4	8499432	8966651	10059176	13350530	12386641	12904906	18512532	22491871	24784701

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Таблиця 2.5

Групи пасивів за терміновістю оплати

Групи пасивів	Види пасивів	Порядок розрахунку
П1	Найбільш термінові	1605+1615+1620+1625+1630+1635+1640+1645+1690 (ф.1)
П2	Короткострокові	1600+1610+1700 (ф.1)
П3	Довгострокові	1500+1505+1510+1515 (ф.1)
П4	Постійні	1495+1520+1525+1660+1665 (ф.1)

Джерело: побудовано автором за даними [4; 14]

Таблиця 2.6

Групування пасивів за 2012-2020 роки

Групи активів	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
П1	1309048	1389407	3331327	4524310	4164136	3715210	6999092	7496748	7614384
П2	0	0	288722	991228	0	0	0	0	140416
П3	25214	13553	429963	123518	158219	183205	226831	2310113	6832443
П4	13421050	10065892	9462857	11836512	13361556	18143111	17583525	14656855	12416616

Джерело: побудовано автором за даними [8;16]

Таблиця 2.7

Порівняння груп активів та пасивів

Групи активів	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Групи пасивів
A1	>	<	<	<	<	>	<	<	<	П1
A2	>	>	>	>	>	>	>	>	>	П2
A3	>	>	<	<	<	<	<	<	<	П3
A4	<	<	>	>	<	<	>	>	>	П4

Джерело: побудовано автором

Аналізуючи співвідношення груп пасивів та активів за 2012-2020 роки, можна зробити наступні висновки. В 2012 році баланс компанії був абсолютно ліквідним, що є надзвичайно позитивним станом компанії, проте в наступні роки стан ліквідності можна класифікувати меншою або більшою мірою ліквідним, оскільки виконується одна чи дві умови. За даними аналізу спостерігається погіршення стану ліквідності ПрАТ «Київстар», починаючи з 2013 року, в 2017 році помітні деякі покращення, проте далі баланс перетворюється на меншою мірою ліквідний. Основні проблеми спостерігаються в поточній ліквідності найбільш термінових зобов'язань, причиною цьому було початок надавання компанією мобільно-фінансових послуг: поповнення банківських карток, оплата в магазинах за товари та послуги і тд., цим самим Київстар різко зменшив кількість високоліквідних активів. Також в умовах високої інфляції недоцільно утримувати значну кількість високоліквідних ресурсів.

Погіршення ситуації за 3 групою показників, тобто перспективною ліквідністю, що дає змогу для прогнозування платоспроможності пов'язане з анексією АР Крим та початком війни в східних областях. Така нестабільність в політико-економічній системі країни, а також вихід Київстар з окупованих територій знизило впевненість в майбутній платоспроможності компанії, в 2019 році на ситуацію також вплинув початок епідемії коронавірусу.

Повномасштабне вторгнення РФ в лютому 2022 року значно погіршить показники ліквідності компанії.

Для узагальнення показника ліквідності розрахуємо загальний показник ліквідності:

$$ЗПЛ = \frac{A1 * V_{A1} + A2 * V_{A2} + A3 * V_{A3}}{П1 * W_{П1} + П2 * W_{П2} + П3 * W_{П3}}, \quad (2.1)$$

де A1, A2, A3 – відповідні групи активів, П1, П2, П3 – відповідні груп пасивів, V – частки груп активів та пасивів у загальній структурі.

Таблиця 2.8

Частки (V) груп активів у загальній структурі активів

Групи	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
A1	0,092	0,056	0,135	0,096	0,188	0,246	0,210	0,043	0,050
A2	0,288	0,135	0,116	0,136	0,105	0,158	0,042	0,035	0,031
A3	0,049	0,027	0,005	0,003	0,003	0,002	0,002	0,003	0,002
A4	0,571	0,782	0,744	0,764	0,703	0,593	0,746	0,919	0,918

Джерело: розраховано автором

Таблиця 2.9

Частки (V) груп пасивів у загальній структурі пасивів

Групи	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
П1	0,089	0,121	0,247	0,259	0,235	0,169	0,282	0,306	0,282
П2	0,000	0,000	0,021	0,057	0,000	0,000	0,000	0,000	0,005
П3	0,002	0,001	0,032	0,007	0,009	0,008	0,009	0,094	0,253
П4	0,910	0,878	0,700	0,677	0,756	0,823	0,709	0,599	0,460

Джерело: розраховано автором

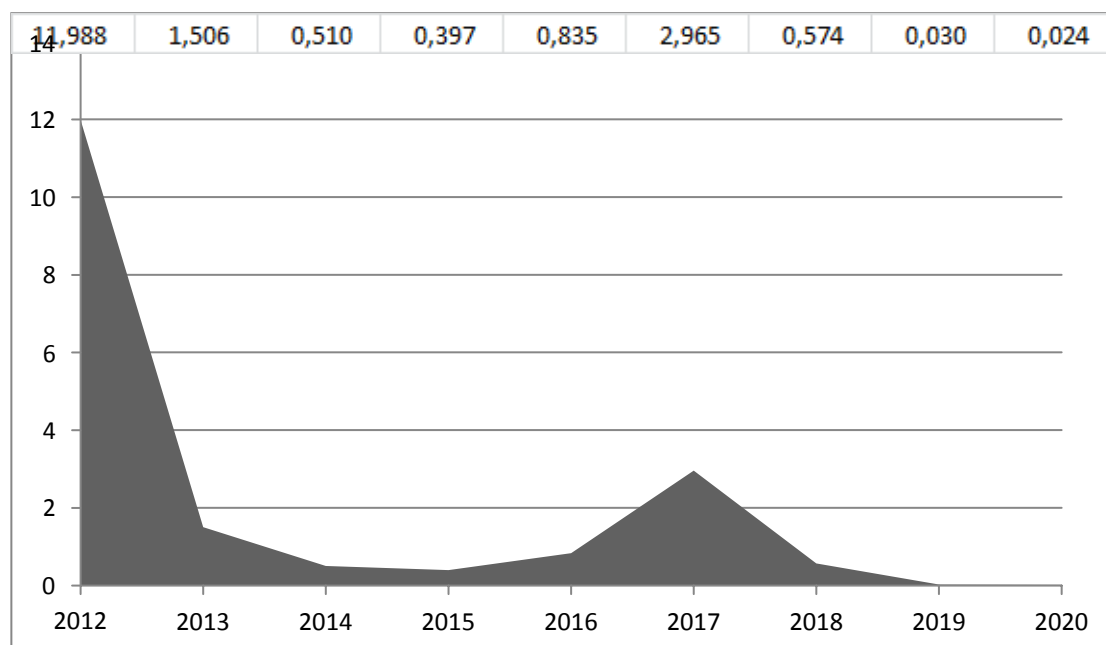

Рисунок 2.3 Загальний показник ліквідності

Джерело: побудовано автором

Отже, розрахувавши загальний показник ліквідності ми ще раз впевнилися в зазначеній динаміці ліквідності ПрАТ «Київстар». Починаючи з 2012 року було різке падіння рівня ліквідності, врівноваження ситуації в 2015 роках та підйом в 2016 та 2017 роках, причинами позитивних зрушень стало впровадження та розвиток технології 3G компанією.

Проаналізуємо ліквідність на основі основних коефіцієнтів:

Таблиця 2.10

Показники ліквідності

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Нормативне значення та позитивні тенденції	
Коефіцієнт загальної ліквідності	2,87	1,17	0,78	0,66	1,08	2,07	0,82	0,25	0,27	1,5-2,0	
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,55	1,03	0,76	0,65	1,07	2,06	0,82	0,24	0,27	0,5-1,0	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,60	0,29	0,40	0,26	0,67	1,24	0,67	0,13	0,16	0,2-0,5	
Коефіцієнт маневреності	0,37	0,08	0,06	-	0,16	0,04	0,30	0,07	0,44	0,54	Має зростати

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Аналогічно з аналізом групування та порівняння активів з пасивами, аналіз коефіцієнта загальної ліквідності показав відповідну тенденцію до погіршення ліквідності підприємства з 2013 року, відновлення нормативного рівня в 2016-2017 роках та падіння в 2019-2020 роках.

Коефіцієнт абсолютної та швидкої ліквідності знаходилися в межах норми для діяльності компанії, проте починаючи з 2018 року присутня негативна тенденція до зменшення показників, що в свою чергу може призвести до неможливості погасити короткострокові зобов'язання.

З метою своєчасного вивчення тенденцій формування незадовільної структури балансу у суб'єктів господарювання, що прибутково працюють, та вжиття випереджальних заходів, спрямованих на запобігання банкрутству, проводиться оперативний експрес-аналіз фінансового стану підприємства за допомогою коефіцієнта Бівера [4].

$$K_B = \frac{ЧП - А}{ДЗ_{сер} + ПЗ_{сер}} \quad (2.2)$$

де, K_B – коефіцієнт Бівера, ЧП – чистий фінансовий результат (збиток), А – амортизація, $ДЗ_{сер}$ – середні довгострокові зобов'язання, $ПЗ_{сер}$ – середні поточні зобов'язання.

Таблиця 2.11

Коефіцієнт Бівера

Період	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт Бівера	1,667	1,486	0,220	0,157	- 0,057	0,995	0,834	0,678	0,520

Джерело: побудовано автором за даними [8;16]

Ознакою формування незадовільної структури балансу є такий фінансовий стан, коли коефіцієнт Бівера більше, ніж за 3 періоди не перевищує значення 0,2. Отже, структура балансу Київстар є задовільною, проте в останні роки має негативну тенденцію до зменшення. Також за розрахунками помітний кризовий період 2014-2016 років, коли компанія втратила значну кількість абонентів, активів та основних засобів, які залишилися на окупованій території, також кризовому періоду посприяло погіршення економічної ситуації в країні, зростання інфляції, погіршення курсу національної валюти і тд.

2.2.2. Оцінка фінансової стійкості підприємства

Фінансова стійкість – здатність підприємства за рахунок активів забезпечити запаси, не допустити невиправданої кредиторської заборгованості,

своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями [25]. Фінансова стійкість є однією з основних характеристик фінансового стану підприємства та забезпечення його платоспроможності в довгостроковій перспективі.

Аналіз фінансової стійкості варто проводити в наступній послідовності:

- Розрахунок системи відносних показників;
- Розрахунок абсолютних показників;
- Аналіз балансу та фінансового звіту.

Система відносних показників фінансової стійкості відображає різні аспекти структури активів та пасивів балансу. Кожен з коефіцієнтів дає можливість зрозуміти проблеми та переваги фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 2.12

Відносні показники фінансової стійкості

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Робочий капітал	4239026	373961	-1025030	-2177575	391514	4616152	-1374748	-6183573	-6239910
Власні оборотні кошти	4196246	356003	-1470253	-2308457	176206	4305297	-1716869	-8707238	-13252526
Коефіцієнт автономії	0,84	0,80	0,63	0,62	0,71	0,79	0,67	0,56	0,42
Коефіцієнт фінансового ризику	0,15	0,20	0,51	0,55	0,36	0,23	0,46	0,75	1,31
Коефіцієнт довгострокових джерел фінансування	0,00	0,00	0,05	0,01	0,02	0,02	0,02	0,18	0,61
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,85	0,80	0,66	0,63	0,72	0,80	0,69	0,66	0,68
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	0,00	0,00	0,05	0,01	0,02	0,02	0,02	0,16	0,38
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,33	0,04	-0,17	-0,21	0,01	0,25	-0,10	-0,64	-1,16

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Коефіцієнт автономії визначає частку власного капіталу в загальній структурі пасивів, чим вища вона, тим стійкішим є підприємство, оптимальний стан незалежності компанії при значенні коефіцієнту від 0,4 до 0,6. Коефіцієнт автономії ПрАТ «Київстар» за 9 проаналізованих періодів був вищий за 0,4, що говорить про високий рівень автономності та фінансової стійкості, проте присутня негативна тенденція до зменшення даного показника.

Коефіцієнт фінансового ризику компанії має негативну тенденцію до зростання, так в 2020 році на 1 гривню власного капіталу було залучено 1,31 грн., що підвищує рівень фінансового ризику та зменшує стійкість компанії.

Коефіцієнт довгострокових джерел фінансування має негативну тенденцію до зростання, а в 2020 році перевищив верхню межу в 0,25 п.п. на 0,36 п.п. Це свідчить про небезпечний рівень залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, що являється наслідком негативних економічних, соціальних та політичних екстерналій. Також є позитивна частина в зростанні даного показника, оскільки це показує високий рівень довіри до компанії.

Коефіцієнт фінансової стійкості має негативну тенденцію до зменшення, проте все ж знаходиться в нормативних межах, що свідчить про надійність та стійкість джерел фінансування на довгострокову перспективу.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу має негативну тенденцію та перетнув нижню межу нормативних значень, що свідчить про недостатню гнучкість у використанні коштів.

Отже, з аналіз представлених показників можна зробити висновок про негативну тенденцію до погіршення стійкості ПрАТ «Київстар», проте все ж стан підприємства не критичним та дозволяє забезпечувати стабільну діяльність підприємства.

За допомогою абсолютних показників визначимо тип фінансової стійкості підприємства.

Показники вихідної інформації

Показник		Значення								
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Власні оборотні кошти	В _{ОК}	4196246	35600 3	147025 3	230845 7	17620 6	430529 7	171686 9	870723 8	1325252 6
Довгострокові зобов'язання	Д _з	25214	13553	429963	123518	15821 9	183205	226831	231011 3	6832443
Короткострокові кредити та позики	К _з	0	0	288722	991228	0	0	0	0	0
Запаси	З	726955	31160 7	60979	58095	50666	49778	61702	66181	51485

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Розрахуємо показники забезпеченості відповідними джерелами їх формування (надлишок (+), нестача (-)) [21]:

- 1) Власних оборотних коштів для формування запасів:

$$Z_{\text{в}} = \text{В}_{\text{ОК}} - Z \quad (2.3)$$

- 2) Власних оборотних коштів та довгострокових зобов'язань для формування запасів:

$$Z_{\text{в+Дз}} = (\text{В}_{\text{ОК}} + \text{Д}_{\text{з}}) - Z \quad (2.4)$$

- 3) Власних оборотних коштів, довгострокових зобов'язань та короткострокових кредитів і позик для формування запасів:

$$Z_{\text{в+Дз+Кз}} = (\text{В}_{\text{ОК}} + \text{Д}_{\text{з}} + \text{К}_{\text{з}}) - Z \quad (2.5)$$

Таблиця 2.14

Показники забезпеченості запасів відповідними джерелами
фінансування

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
З _в	3469291	44396	-	-	125540	4255519	-	-	-
З _{в+Дз}	3494505	57949	1101269	2243034	283759	4438724	1551740	6463306	6471568
З _{в+Дз+}									
Кз	3494505	57949	-812547	1251806	283759	4438724	1551740	6463306	6471568

Джерело: побудовано автором

В 2012, 2013, 2016, 2017 роках Київстар мав абсолютну фінансову стійкість. В Інші досліджувані періоди ситуація була зворотною, фінансова стійкість була критичною, що означає непокриття запасів джерелами їх формування.

2.2.3. Аналіз майнового стану

Дослідження майнового стану передбачає визначення відносних коефіцієнтів для аналізу стану основних засобів, які є основою діяльності усіх підрозділів підприємства.

Таблиця 2.15

Показники майнового стану

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,48	0,13	0,57	0,55	0,68	0,64	0,63	0,56	0,55
Коефіцієнт надходження	0,14	0,12	0,15	0,17	0,09	0,13	0,11	0,16	0,15
Коефіцієнт вибуття	0,07	0,06	0,04	0,05	0,05	0,11	0,02	0,03	0,03
Тип відтворення	0,07	0,05	0,11	0,12	0,05	0,01	0,09	0,12	0,12

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Коефіцієнт зносу основних засобів визначає частку зносу в загальній структурі основних засобів. В ПрАТ «Київстар» має позитивну тенденцію до зменшення, проте починаючи 2014 року він становить понад 50%, що є негативним показником, проте такий високий показник зносу визначається специфікою компанії, оскільки більшу частину основних засобів на підприємстві становлять інструменти, прилади та інвентар, які мають менший термін зносу, до 5 років. Також присутній фактор морального зносу технологій, програм, обладнання, які використовує компанія.

Тип відтворення основних засобів показує позитивну тенденцію до зростання компанії. Оскільки різниця між надходженнями та вибуттям є додатною та збільшується в більшості періодах, це свідчить про оновлення основних засобів на підприємстві, заміна обладнання на нове, що має кращі показники діяльності, технологічність, екологічність і тд. Тому ми можемо зазначити, що хоча й присутній високий рівень зносу основних засобів, проте основні частини, які забезпечують ефективну діяльність підприємства рухаються в ногу з часом. Отже, майновий стан підприємства в задовільному стані, що дозволяє впроваджувати нові технологічні рішення та залишатися лідером на ринку.

2.2.4 Аналіз ділової активності

Ділова активність підприємства формується з основних представлення контрагентів, партнерів, потенційних покупців про компанію та виражається у вигляді рівня залучення кредитних коштів, капіталу, праці, розширення ринків збуту [25].

У процесі дослідження проводиться зіставлення темпів зростання чистого прибутку, чистого доходу, та величини активів. Про підвищення ділової активності у загальному вираженні свідчить наступне співвідношення:

$$T_{\text{чп}} > T_{\text{чд}} > T_{\text{А}} > 100 \% \quad (2.6)$$

де $T_{\text{чп}}$ – темп росту чистого прибутку, $T_{\text{чд}}$ – темп росту чистого доходу,
 $T_{\text{а}}$ – темп росту сукупних активів підприємства [24].

Таблиця 2.16

Темпи росту основних показників

Показник	Період 1		Період 2		Період 3		Період 4		Період 5	
	2016	Тр, %	2017	Тр, %	2018	Тр, %	2019	Тр, %	2020	Тр, %
Чистий прибуток	3387067	138	6168938	182	6802455	110	8938154	131	10322053	115
Чистий дохід	15753027	105	17078988	108	19069391	112	22274923	117	25041947	112
Активи	17618618	101	21751813	123	24809448	114	24463716	101	27003859	110

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Аналізуючи темпи росту основних показників компанії, можна зробити висновки, що в першому, четвертому та п'ятому періоді показники задовольняють рівність $T_{\text{чп}} > T_{\text{чд}} > T_{\text{а}} > 100\%$, тобто ділова активність підприємства забезпечує сталість, яка ще називається золотим правилом економіки підприємства, тобто зростає економічний потенціал підприємства, розширюються масштаби його діяльності, підвищується ефективність використання майнових ресурсів та зменшується собівартість або підвищується рентабельність.

Розрахуємо відносні показники ділової активності:

Показники ділової активності

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Коефіцієнт оборотності активів	0,88	1,14	0,96	0,85	0,89	0,79	0,77	0,91	0,93
Тривалість одного обороту активів	412,61	320,72	380,11	427,15	408,23	464,86	474,87	400,87	393,60
Коефіцієнт оборотності запасів	8,50	20,20	124,06	135,98	171,70	148,11	124,82	117,15	165,23
Термін зберігання запасів	42,94	18,07	2,94	2,68	2,13	2,46	2,92	3,12	2,21
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	21,91	35,65	14,69	20,39	11,60	14,44	21,45	31,00	37,73
Термін погашення дебіторської заборгованості	16,66	10,24	24,84	17,90	31,46	25,28	17,01	11,78	9,67
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,85	10,19	4,68	5,29	5,34	4,29	5,23	6,75	5,90
Термін погашення кредиторської заборгованості	41,25	35,81	78,07	69,02	68,39	85,06	69,75	54,08	61,90
Операційний цикл	429,28	330,95	404,95	445,05	439,69	490,15	491,88	412,64	403,27
Фінансовий цикл	388,03	295,14	326,88	376,03	371,29	405,09	422,13	358,56	341,37

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Тривалість одного обороту активів становить більше року та має позитивну тенденцію до зменшення в останні періоди.

Термін зберігання запасів має позитивну тенденцію до зменшення, та становить близько 3 днів, що є надзвичайно високим показником, та свідчить про високий рівень закупівель продукції компанії.

Термін погашення дебіторської заборгованості має тенденцію до зменшення та становить в 2020 році близько 10 днів, це дозволяє компанії пришвидшити рух грошових коштів та товарів та розширити своє виробництво.

Фінансовий цикл підприємства наближається до одного року, що є припустимим для підприємства, проте існує необхідність скорочення фінансового циклу.

2.2.5. Оцінка рентабельності

Рентабельність підприємства визначає ефективність діяльності того чи іншого підрозділу в компанії та характеризується відношенням отриманого результату до затрачених ресурсів.

Таблиця 2.18

Показники рентабельності

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Рентабельність активів	0,28	0,33	0,16	0,14	0,19	0,28	0,27	0,37	0,38
Рентабельність власного капіталу	0,33	0,41	0,26	0,22	0,27	0,36	0,41	0,65	0,90
Рентабельність інвестицій	0,33	0,41	0,25	0,22	0,27	0,35	0,40	0,55	0,56
Рентабельність реалізації	0,31	0,29	0,17	0,16	0,22	0,36	0,36	0,40	0,41
Рентабельність витрат	0,66	0,60	0,29	0,31	0,39	0,84	0,88	1,15	1,21

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Рентабельність власного капіталу (Return on Equity (ROE)) – показник, що визначає ефективність використання власного капіталу. Індикатор є важливим для власників, акціонерів. Починаючи з 2015 року рентабельність власного капіталу починає розростати, і уже в 2020 році досягає 0,9, тобто на одну гривню власного капіталу було згенеровано 0,9 грн.

Рентабельність активів визначає ефективність використання активів. За даним показником ситуація схожа на попередній показник: зростання з 2015 року, проте з дещо нищими та все ж задовільними темпами. На кожне гривню в 2020 році згенеровано 38 копійок.

Рентабельність інвестицій визначає ефективність використання залучених коштів інвесторів, та є надзвичайно важливим для інвестиційної привабливості та ділової репутації підприємства. За даним показником спостерігається позитивна тенденція до зростання, максимальним значенням є 56 згенерованих копійок на кожну гривню інвестицій. Що дозволить компанії залучати більшу кількість інвестицій, розвивати та розширювати свою діяльність.

Рентабельність витрат визначає ефективність виробничої діяльності або надання послуг. Так, даний показник зростає починаючи з 2015 року, а в 2019 році на кожну гривню витрат було згенеровано 1,15 грн. чистого прибутку, що є високим показником. Проте, дана ситуація є характерною для сфери надання послуг компанією лідером на ринку.

Отже, аналізуючи різні аспекти фінансового стану ПрАТ «Київстар», який є лідером на ринку телекомунікаційних послуг. Слід зазначити про високі позитивні показники рентабельності основних напрямів діяльності компанії, тобто ефективність діяльності підприємства за даними показниками на високому рівні. Такі показники рентабельності забезпечили високий рівень ділової активності у залученні капіталу, праці, інвестицій та розширенні компанії. Також задовільним є мановий стан підприємства, знос характерний для галузі, а оновлення основних засобів допомагає компанії рухатися в ногу з часом. Нестабільна ситуація в компанії з фінансовою стійкістю. В 2012, 2013, 2016, 2017 роках Київстар мав абсолютну фінансову стійкість. В інші досліджувані періоди ситуація була зворотною, фінансова стійкість була критичною, що означає непокриття запасів джерелами їх формування. Також, присутні негативні показники ліквідності основних ресурсів підприємства, через зростання кредитної заборгованості, що використовується для впровадження нових технологій. В цілому фінансовий стан компанії задовільний, проте є низка прогалин, які слід заповнити. Фінансовий стан

компанії найбільше страждає від непередбачуваних чинників, таких як війна в 2014 році, через що компанія в 2015 році була змушена припинити діяльність на окупованих територіях, також негативно впливали економічні та політичні кризи. Саме такий негативний вплив прослідковується в усіх проаналізованих показниках, деякі показники стали негативним, інші значно погіршили прирости. Проте, за допомогою впровадження нових технологій на ринку(технології третього та четвертого покоління), зайняття нових ніш на ринку (продаж товарів, домашній інтернет та телебачення, розвиток та впровадження BigData), поширення інтернету та мобільного зв'язку на більшій території та лідируючим позиціям за кількістю абоненті на ринку допомагають компанії відновити позитивну тенденцію до покращення фінансового стану компанії, її зростання та розвитку. Важко прогнозувати наслідки повномасштабної війни, яка почалася 24 лютого 2022 року, проте вже зараз зрозуміло, що вони будуть негативні, оскільки зв'язок є критичною інфраструктурою і він страждає найсильніше, також компанією Київстар недоотримано прибутки через благодійну діяльність в сфері надання безкоштовного зв'язку всім абонентам та можливості зміни оператора. Тому для оздоровлення та підтримки досліджуваної компанії та інших підприємств мобільних операторів необхідна програма державної та міжнародної підтримки для підтримання темпів розвитку та впровадження інновацій.

2.3. Оцінка управління фінансовим станом та основних факторів впливу

Світова практика управління фінансовим станом підприємства свідчить про наявність великої кількості показників та систем коефіцієнтів для повноцінної оцінки стану фінансового менеджменту на підприємстві.

Вище було оцінено велику кількість окремих показників, які дали можливість зрозуміти основи фінансового стану та ефективності управління ним. Тож для повного аналізу слід сформулювати та проаналізувати систему

ключових показників господарської діяльності. Однією з систем, які надають таку можливість є модель Du Pont.

Аналіз DuPont використовується для оцінки складових частин рентабельності власного капіталу (ROE) компанії. Це дозволяє інвестору визначити, які фінансові види діяльності найбільше сприяють зміні ROE. Інвестор може використовувати подібний аналіз для порівняння інвестицій. Також можна отримати важливі показники та характеристики для внутрішніх цілей підприємства та виявлення причини незадовільної прибутковості[10].

Для оцінки управління діяльності ПрАТ «Київстар» використаємо п'ятифакторну модель Дюпон[29, с.11]:

$$ROE = TB * IB * ROS * Коа * LR \quad (2.7)$$

де,

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.8)$$

$$TB = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Прибуток до оподаткування}}, \quad (2.9)$$

$$IB = \frac{\text{Прибуток до сплати податків}}{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}, \quad (2.10)$$

$$ROS = \frac{\text{Прибуток до сплати податків та відсотків}}{\text{Виручка від реалізації}}, \quad (2.11)$$

$$Коа = \frac{\text{Виручка від реалізації}}{\text{Активи}}, \quad (2.12)$$

$$LR = \frac{\text{Активи}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.13)$$

Вихідні дані для факторного аналізу

Показник	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ROE	0,326	0,411	0,260	0,225	0,272	0,360	0,408	0,653	0,905
TB	0,775	0,839	0,792	0,743	0,807	0,829	0,820	0,842	0,821
IB	1,092	0,999	0,873	0,668	1,001	1,122	1,036	0,995	0,966
ROS	0,368	0,346	0,245	0,330	0,266	0,389	0,420	0,479	0,520
Koa	0,885	1,138	0,960	0,855	0,894	0,785	0,769	0,911	0,927
LR	1,184	1,246	1,599	1,607	1,413	1,270	1,487	1,787	2,367

Джерело: побудовано автором за даними [8; 16]

Побудуємо модель залежності рентабельності власного капіталу (ROE) від податкового (TB) та процентного (IB) навантажень, пентабельності продажів (ROS), коефіцієнту оборотності активів (Koa) та від коефіцієнта фінансового важеля (LR).

$$ROE = \beta_0 + \beta_1 TB + \beta_2 IB + \beta_3 ROS + \beta_4 Koa + \beta_5 LR + e$$

На основі п'ятифакторної моделі «Дюпон» за допомогою Eviews створили модель (рисунок 2.2.), де результуючим показником є ROE, а факторами впливу є TB, IB, ROS, Koa, LR.

```

Estimation Command:
=====
LS ROE C TB IB ROS KOA LR

Estimation Equation:
=====
ROE = C(1) + C(2)*TB + C(3)*IB + C(4)*ROS + C(5)*KOA + C(6)*LR

Substituted Coefficients:
=====
ROE = -1.55873659791 + 0.0980195341985*TB + 0.475097871858*IB +
1.15895728773*ROS + 0.488519873301*KOA + 0.366270848566*LR

```

Рисунок 2.4. Аналітичний запис моделі

Джерело: побудовано автором

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-1.558737	0.139961	-11.13691	0.0016
TB	0.098020	0.251072	0.390404	0.7223
IB	0.475098	0.064532	7.362223	0.0052
ROS	1.158957	0.085443	13.56406	0.0009
KOA	0.488520	0.052386	9.325321	0.0026
LR	0.366271	0.021561	16.98752	0.0004
R-squared	0.998575	Mean dependent var		0.424317
Adjusted R-squared	0.996199	S.D. dependent var		0.220094
S.E. of regression	0.013570	Akaike info criterion		-5.527224
Sum squared resid	0.000552	Schwarz criterion		-5.395741
Log likelihood	30.87251	Hannan-Quinn criter.		-5.810964
F-statistic	420.3117	Durbin-Watson stat		2.034220
Prob(F-statistic)	0.000182			

Рисунок 2.5. Результати оцінки моделі

Джерело: побудовано автором

Аналізуючи модель, першим слід зазначити, що вона є адекватною, оскільки $\text{Prob}(F\text{-statistic}) = 0.000182$ менше за рівень значущості 0,05.

Також усі коефіцієнти є значущими, за винятком TB, оскільки $\text{Prob}(TB) = 0.7223$, що більше за 0,05. Отже, TB є незначущим в даній моделі.

Коефіцієнт детермінації дорівнює 0,998575, що є близьким до одиниці, це означає, що зміна незалежних змінних на 99% пояснює зміну залежної змінної з ймовірністю 95%. Скорегований коефіцієнт детермінації також становить близько 99%, що означає відсутність лагів через додавання нових змінних. Отже, модель можна вважати вдалою.

В моделі відсутня мультиколінеарність, автокореляція та гетероскедастичність, а залишки мають нормальний розподіл.

Ми бачимо, що зміна залежної змінної на 99,8% залежить від зміни інших факторів з рівнем надійності 95%. Також ми можемо спостерігати, що константа в моделі становить -1,558737, це означає, що за відсутності впливу усіх зазначених факторів, рентабельність власного капіталу впаде на дану величину протягом 1 року. Така ситуація виникає за рахунок низького коефіцієнта маневреності власного капіталу. Що означає низький рівень

доступності власного капіталу для вільного розпорядження. Тобто, за даного стану мала частина власного капіталу знаходиться в обороті, що не дозволяє повністю використати фінансовий потенціал власних коштів. Компанії недостатньо власних коштів для забезпечення безперебійної діяльності підприємства. Через це для ефективної діяльності вона потребує залучення довгострокових зобов'язань.

Також ми можемо проаналізувати вплив кожної складової на рентабельність власного капіталу:

- Зміна коефіцієнта процентного навантаження на 1 призводить до зростання рентабельності власного капіталу на 0,48, тобто зростання ROE буде більшим, якщо буде зростати прибуток до сплати податків та зменшуватися відсотки.
- Зміна рентабельності продажу на одиницю призводить до зростання ROE на 1,16.
- Зміна коефіцієнта оборотності активів на одиницю призводить до зростання ROE на 0,49, тобто чим швидше обертаються активи, тим більші прибутки буде мати компанія.
- Зміна фінансового важеля на одиницю призводить до зростання ROE на 0,37, тобто зростання частки довгострокової заборгованості призводить до зростання рентабельності власного капіталу, оскільки знаходиться ринкова ціна акцій, що знаходяться в обороті.

Отже, зростання рентабельності власного капіталу, а також інвестиційної привабливості ПрАТ «Київстар» значною мірою залежить від рентабельності продажів, саме високий рівень ефективності управління продажем продукції та послуг компанії нівелює негативну тенденцію власного капіталу. Також компанія має високий рівень управління позиковими коштами, оптимізація запозичених коштів дозволяє розширювати діяльність та сфери впливу без втрати фінансової стабільності та залежності від зовнішнього середовища.

Порівняємо фактори за ступенем їхнього впливу на залежну змінну, використавши 2 підходи (метод нормалізованих змінних та метод коефіцієнтів еластичності):

Variable	Coefficient	Standardized Coefficient	Elasticity at Means
C	-1.558737	NA	-3.673519
TB	0.098020	0.014511	0.186557
IB	0.475098	0.290603	1.088735
ROS	1.158957	0.477119	1.020096
KOA	0.488520	0.240464	1.039152
LR	0.366271	0.604864	1.338979

Рисунок 2.6. Метод еластичності факторів

Джерело: побудовано автором

Метод коефіцієнтів еластичності показує, що при зростанні коефіцієнту процентного навантаження на 1% рентабельність власного капіталу виросте на 1,09 %. При зростанні рентабельності продажів на 1% рентабельність власного капіталу виросте на 1,02 %. При зростанні оборотності активів на 1% рентабельність власного капіталу виросте на 1,04 %. При зростанні фінансового важеля на 1% рентабельність власного капіталу виросте на 1,34 %. Отже виникає позитивний ефект фінансового важеля, де рентабельність сукупних активів вища за середньозважені ціни позикових ресурсів. Отже, компанії вигідно збільшувати частку позикового капіталу для зростання рентабельності власного капіталу і прибутків підприємства відповідно.

Variable	Coefficient	Standardized Coefficient	Elasticity at Means
C	-1.558737	NA	-3.673519
TB	0.098020	0.014511	0.186557
IB	0.475098	0.290603	1.088735
ROS	1.158957	0.477119	1.020096
KOA	0.488520	0.240464	1.039152
LR	0.366271	0.604864	1.338979

Рисунок 2.7. Метод стандартизованих змінних

Джерело: побудовано автором

Метод стандартизованих змінних показує, що найважливішим коефіцієнтом в оцінці даної моделі виступає показник фінансового важеля, далі за значимістю йде рентабельність продажів, коефіцієнт процентного навантаження та коефіцієнт оборотності активів відповідно.

Отже, з даного дослідження зрозуміло, що початкова структура власного капіталу та рентабельності його використання має негативну тенденцію. Тільки завдяки ефективному управлінню довго та короткостроковими зобов'язаннями, їх раціональному та вчасному розподіленні, а також оборотністю активів та рентабельністю продажів основних товарів та послуг ПрАТ «Київстар» має позитивну тенденцію зростання рентабельності власного капіталу, чистих прибутків та інвестиційної привабливості підприємства. Київстар домогся позитивного ефекту фінансового важеля, тобто коли кожна додаткова одиниця залученої довгострокової кредиторської заборгованості приводить до зростання рентабельності власного капіталу та прибутку відповідно. Також позитивний ефект підтверджується коефіцієнтом Бівера, який визначає структуру балансу Київстар оптимальною. Отже, для ефективної діяльності підприємства необхідно підвищити частку власного капіталу, та підтримувати інші показники на тому ж рівні, це призведе до значного зростання ефективності та покращення фінансового стану.

РОЗДІЛ 3
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПРАТ «КИЇВСТАР»

3.1. Напрями вдосконалення та обґрунтування пропозицій з покращення управління фінансовим станом ПрАТ «Київстар».

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується низкою несприятливих явищ, які негативно впливають на фінансовий стан тої чи іншої організації. Компанії мають пристосуватися до розвитку в економічній системі повній ризикових ситуацій, непередбачуваних витрат, прогресуючих фінансових криз та важких політико-економічних факторів. Ефективна діяльність підприємства залежить від низки чинників, які мають місце в системі фінансового регулювання. Одними з основних є підтримання фінансового потенціалу, забезпечення стабільного фінансового стану, розвиток системи прогнозування, створення або розвиток кризових центрів швидкого реагування, які могли б вчасно виявити та оперативно відредагувати діяльність підприємства в напрямку пристосування до нових реалій ринку. Особливо важливим це є в сучасних реаліях війни, коли від фінансової подушки, +прибуток або й існування.

Компанія «Київстар» в сучасних реаліях несе відповідальність не тільки перед акціонерами та власниками, а й перед мільйонами клієнтів, яким необхідні послуги, які надає підприємство. З огляду на те, що телекомунікаційні послуги є стратегічними для країни, діяльність та швидкість системи підприємства має бути на максимально можливому рівні, оскільки від їх послуг без перебільшень залежить життя людей. Саме внесок з надання безперебійного зв'язку та інтернету по всій території з першого дня війни,

створив можливість для формування необхідного інформаційного поля, яке в сучасних реаліях є визначальним. Тому, важливість удосконалення діяльності та основних компонентів ПрАТ «Київстар» є пріоритетним напрямком компанії та відповідних державних структур.

Отже, напрямки удосконалення Київстар мають бути напрямлені не тільки на прогалини в структурі фінансового стану, а й на створення нових систем, які будуть визначати вплив та необхідну реакцію на фактори зовнішнього середовища. Основні напрямки зазначені на рисунку 3.1.

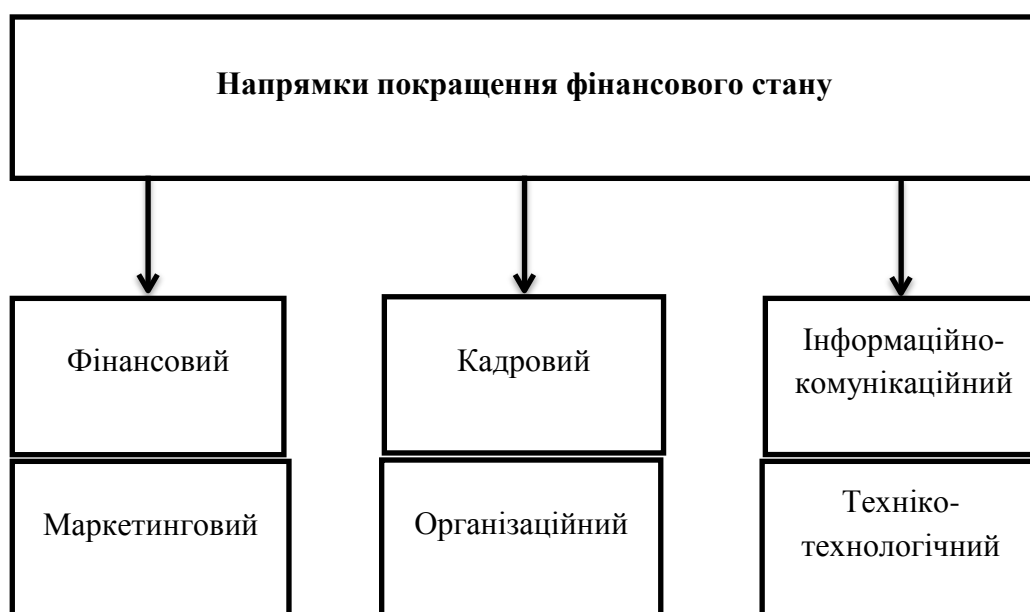

Рисунок 3.1. Напрямки покращення фінансового стану

Джерело: побудовано автором

Компанія «Київстар» пов'язана з великою кількістю новітніх технологій та технологічних рішень, отже саме розвиток та підтримка цього напрямку є пріоритетним для зростання підприємства та його основних показників. Отже, техніко-технологічний підхід проявляється в управлінні системою автоматизації та модернізації процесів, для мінімізації витрат та максимізації позитивного ефекту від впровадження технологій. Також цей напрямок управління є пріоритетним через специфіку компанії, стрімкий розвиток технологій зв'язку та мобільного інтернету, а також зростаюча потреба в таких

рішеннях підчас пандемії та війни, спонукає отримувати ліцензії та модернізувати вітчизняну систему під нові стандарти та тренди. Управління даним напрямком має рухатися в наступних векторах:

- Рух в напрямку співпраці з партнерами по впровадженню технологій п'ятого покоління;
- Оновлення техніко-технологічної бази;
- Диверсифікація продукції та послуг;
- Збільшення покриття якісного мобільного зв'язку та інтернету останнього покоління.

Управління інформаційно-комунікативним напрямком:

- Робота над формуванням бренду та іміджу;
- Оновлення інструментарію аналізу та прогнозування;
- Використання BigData та інтернету речей для покращення власної діяльності та створення нових послуг;
- Розширення взаємодії з споживачами через додаток «Мій Київстар»;
- Проведення інформаційних кампаній та розвиток соціально-орієнтованих проектів.

Управління кадрами:

- Використання основних моделей мотивування та розвитку кадровими ресурсами.
- Розробка програм співпраці для перепідготовки та навчання працівників;
- Розвиток вмінь та навичок;
- Використання CRM систем.
- Стажування та корпоративне навчання.

Маркетинговий напрям:

- Оновлення умов тарифів;
- Розвиток нових послуг;

- Активізація цифрового маркетингу;
- Формування маркетингового комплексу заходів по просуванню нових послуг та продукції.

Організаційний напрямок:

- Цифровізація та модернізація процесу прийняття рішень;
- Підвищення якості та періодичності контролю за основними показниками підприємства;
- Впровадження систем участі персоналу.

Для аналізу можливостей покращення фінансового напрямку проаналізуємо проаналізовані в другому розділі показники фінансового стану.

Основними кроками в управлінні фінансовим станом є:

- Зростання кількості високоліквідних та середньоліквідних активів в структурі балансу для забезпечення короткострокових зобов'язань та пришвидшення швидкості реакції на фактори зовнішнього середовища. За ефективної системи реагування наявність таких коштів дозволить мінімізувати негативні наслідки кризових явищ.
- Зменшення зносу основних засобів. Заміна застарілих ОЗ на новітні рішення в напрямку модернізації та цифровізації виробництва та процесу надання послуг.
- Збільшення довгострокових зобов'язань. Київстар домогся позитивного ефекту фінансового важеля, тобто коли кожна додаткова одиниця залученої довгострокової кредиторської заборгованості приводить до зростання рентабельності власного капіталу та прибутку відповідно. Також позитивний ефект підтверджується коефіцієнтом Бівера, який визначає структуру балансу Київстар оптимальною.
- Збільшення частки власного капіталу в обороті та в цілому. Зараз Київстар знаходиться в позиції. Коли власний капітал не покриває частину необоротних активів, тобто виплати за фіксованими

витратами, які не залежать від кількості виробленої продукції чи наданих послуг покриваються додатково за рахунок довгострокових зобов'язань, що в свою чергу може призвести до кризи ліквідності та фінансової стійкості.

- Зростання маневреності власного капіталу. Збільшення частини власного капіталу в обороті компанії дозволяє вільного керувати коштами акціонерів, власників та підвищувати їх рентабельність, а також є додатковим ресурсом для генерації чистого прибутку.
- Підвищення швидкості оборотності активів підприємства, що в свою чергу дозволить підвищити генерований дохід на одиницю активів.

Отже, для покращення фінансового стану ПрАТ «Київстар», менеджери мають звертати увагу на комплекс показників та напрямків, які об'єднані в такі групи: фінансовий, маркетинговий, кадровий, організаційний, інформаційно-комунікаційний, техніко-технологічний. Особливу увагу слід напрями на покращення основних фінансових показників діяльності: розміру та маневреності власного капіталу, зносу основних засобів, підвищенню кількості високоліквідних активів, збільшення довгострокових зобов'язань та підвищення швидкості оборотності активів підприємства.

3.2. Антикризовий менеджмент як складова удосконалення управління фінансовим станом.

Вплив зовнішніх факторів на організацію різного рівня завжди варіювався залежно від напрямку діяльності підприємства. Проте, в реаліях сучасної України ризики мають однаково негативний вплив на діяльність через їх масштабність та необхідність зміни політики держави та бюджетних видатків для їх мінімізації. Проте, все ж присутня певна специфіка.

Україна за останні вісім років стикнулася з великою кількістю зовнішніх факторів, які кардинально змінювали характер та методи ведення бізнесу. Анексія Криму та частини Сходу, політична та економічна криза, локдаун, коронавірусна криза і тепер повномасштабна війна, всі ці фактори так чи інакше змінили структуру бізнесу та змусили задуматися про важливість удосконалення антикризового менеджменту для фінансового стану підприємства.

Процес антикризового управління підприємством передбачає здатність передбачення, розуміння, запобігання кризових явищ або мінімізації їх негативного впливу на господарську діяльність суб'єкта, а також утримання функціонування підприємства та всіх його складових на максимально можливому рівні[28, с.16].

Превентивне антикризове управління можна здійснювати за наступною схемою представленою на рисунку 3.2.

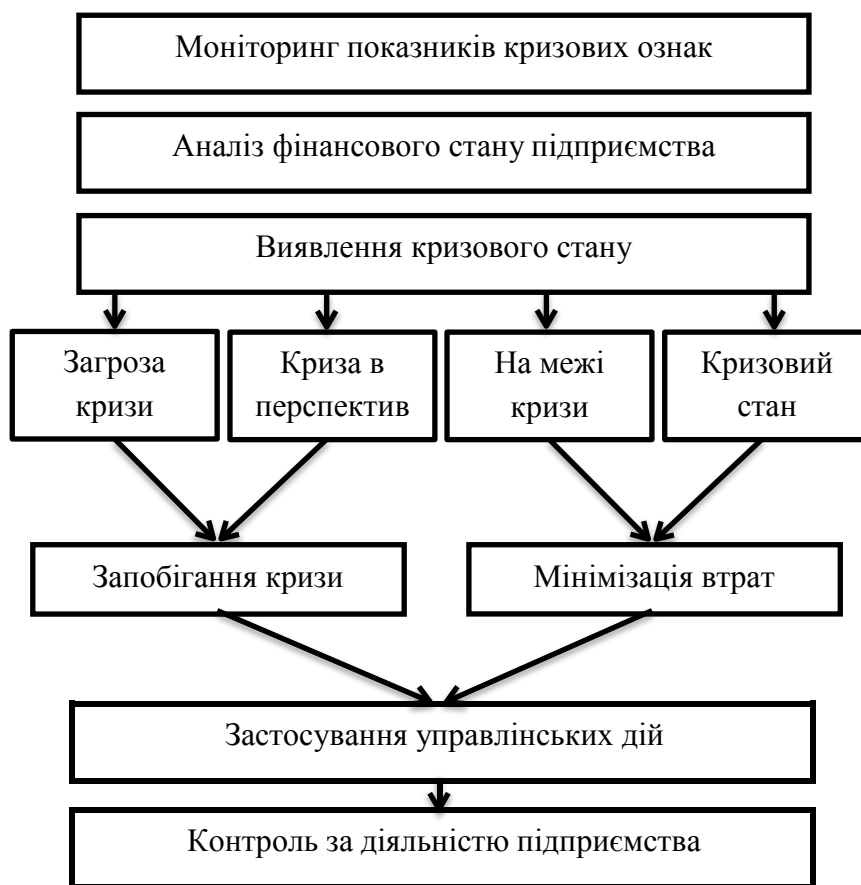

Рисунок 3.2. Механізм антикризового управління ПрАТ «Київстар»

Джерело: побудовано автором за даними [20].

Аналізуючи вплив вище зазначених факторів на діяльність телекомунікаційного підприємства «Київстар», слід зазначити, що анексія територій України в 2014 році значно знизила темпи росту компанії, причиною цього стало відчуження основних засобів на окупованих територіях, а також втрата значної кількості абонентів. Саме через анексію та подальшу політичну та економічну кризу в країні показники компанії зазнали найбільшого падіння з 2008 року. Наслідком такого потрясіння стало переорієнтування та диверсифікація діяльності компанії, так у 2015 році відбувся ребрендинг мережі магазинів, з новим дизайном та ергономікою в магазинах замість звичних сервісних центрів з'явився широкий асортимент мобільних пристроїв, аксесуарів та інших гаджетів [15].

Підчас локдауну значна кількість компаній в Україні вимушена припиняти або обмежувати свою діяльність на невизначений час. Через низку заходів пов'язаних з карантинними обмеженнями економічна поведінка підприємств змінила свій характер з боку кадрової політики, зальноприйнятих умов та принципів ведення бізнесу, схеми ведення діяльності та переорієнтування векторів руху. Робочого процесу та фінансового стану зазнала компанія «Київстар», проте порівняно з іншими видами бізнесу компанія мала невеликі переваги – перехід людей онлайн. Київстар є одним з лідерів надання інтернету на території України таблиця 3.3., такі позиції компанія займає через можливість надання послуг мобільного та домашнього інтернету.

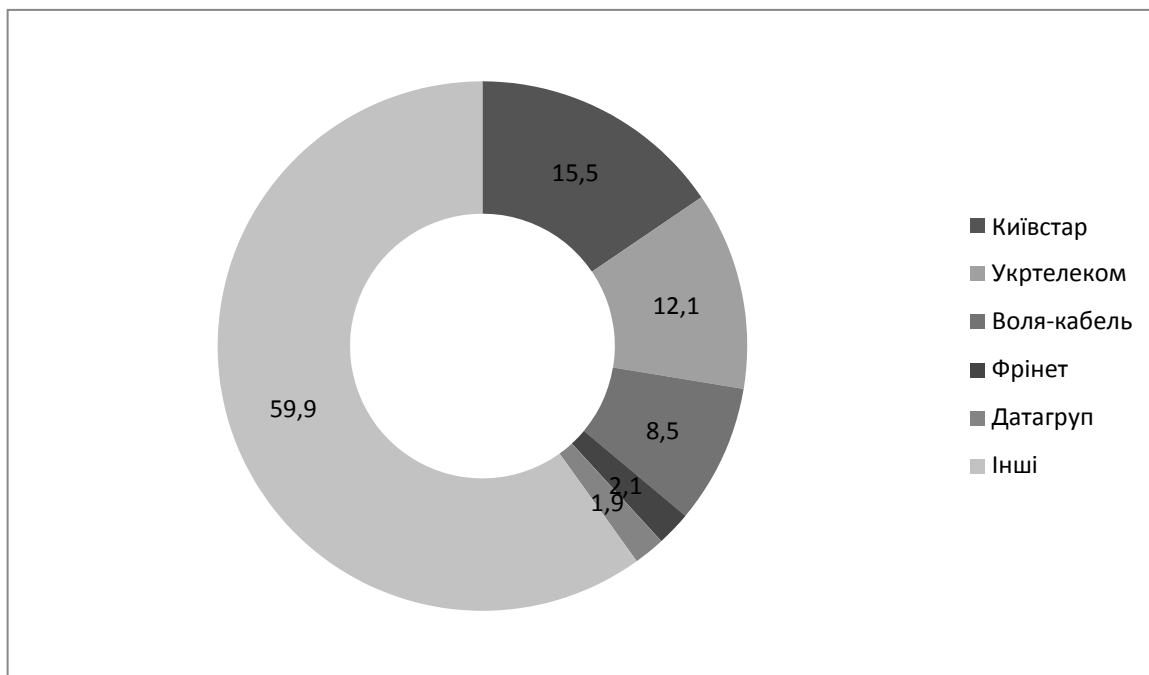

Рисунок 3.3. Частка найбільших операторів швидкісного інтернету, %

Джерело: побудовано автором за даними [15].

Початок повномасштабної війни в 24 лютого 2022 року різко негативно вплине на компанію, оскільки телекомунікації є стратегічною галуззю, вони страждають в великих обсягах, також значні втрати прибутку компанія несе через доступ до безкоштовного спілкування та можливості автоматичної зміни абонента.

Отож, оцінимо ризики, які вже минули і ми можемо спостерігати їх наслідки. Завдяки вакцинації в 2021 році компанія змогла адаптуватися до нової реальності та продовжити свою діяльність. Так реакцією Київстар на ризик було створення системи «Офіс там, де ви» для можливості дистанційної командної роботи, а також це дало можливість для додаткового доходу компанії. Швидка реакція ПрАТ «Київстар» дозволило не тільки не втрати, а й сформуванню нових рішень для B2B сегменту. Серед них маркетингові продукти на основі Big Data, хмарні рішення Microsoft Azure, сервіс для комунікації з клієнтами [33].

Топ-ризика для зростання

Вагомість ризику	Україна	Світ
1	Операційний ризик	Кіберзагроза
		Ризик ланцюга поставок
		Проблеми довкілля/клімату
2	Регуляторний ризик	Операційний ризик
		Регуляторний ризик
		Ризик пов'язаний з проривними технологіями
3	Ризик нестачі кваліфікованих кадрів	
	Ризик ланцюга поставок	
4	Проблеми довкілля/клімату	
	Кіберзагроза	

Джерело: побудовано автором за даними [32].

Основним викликом Київстар був перехід на гібридний режим роботи, який потрібно було організувати без зупинки операційної діяльності.

Аналізуючи вплив кризових явищ на фінансовий стан, компанія «Юконрол» виділила наступні показники, які свідчать про становище компанії.

Таблиця 3.2

Фінансовий скоринг в 2021 році

Показник	Фінансовий скоринг
FinScore	B/2,8
Ймовірність несприятливих наслідків	Помірна
Фінансова стійкість	Достатній рівень

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Виходячи з аналізу фінансового скорингу, компанія «Київстар» має високі позиції на ринку, вона фактично є лідером та грає визначає основні

тренди в галузі. Така позиція можлива за встановлення стійкого фінансового стану та помірної ймовірності несприятливих наслідків. Такі показники компанії позитивно впливають на положення на ринку, залучення інвестицій, вихід на нові ринки, ніші та впровадження конкурентних технологій. Це дозволяє мінімізувати негативний вплив кризових явищ на підприємство, та свідчить про запаси для маневрування та створення нової вартості під час кризового стану.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши чинні теоретичні розробки та практичні публікації в напрямку управління фінансовим станом торговельного підприємства, можна зробити наступні висновки та внести пропозиції:

1. Фінансовий стан підприємства – це система фінансових відносин всередині компанії та з зовнішніми контрагентами, яка визначається сукупністю виробничо-фінансових факторів та характеризується низкою показників, які визначають основні компоненти діяльності компанії, ефективність діяльності, конкурентоспроможність, ефективність використання фінансових та матеріальних ресурсів. Тобто, фінансовий стан є широким та комплексним показником який об'єднує в собі низку інших понять. Так фінансовий стан характеризується фінансовою стійкістю, стабільністю та рівновагою.

2. Управління фінансовим станом базується на механізмі, що надає змогу для максимізації процесу розробки рішень, їх коригування, пристосування та імплементації на підприємстві. Такий механізм діє задля задоволення основної мети підприємства та складається з низки визначальних елементів: систем регулювання, зовнішньої фінансової підтримки, системи фінансових важелів, методів та інструментів.

3. Методика аналізу фінансового стану не є універсальною. Існує багато підходів для оцінки підприємств, вони можуть відрізнятися залежно від цілі автора, виду діяльності компанії, продукції, що продається підприємствами, а також залежно від країн та фінансових стандартів в них.

4. Стійкість фінансового стану підприємства залежить від всієї його виробничо-господарської діяльності. Через це оцінка фінансової стійкості підприємства не може проводитися на основі одного показника, оскільки він характеризує лише одну сторону діяльності компанії. Тому для оцінки фінансового стану підприємства слід використати систему показників, які

покажуть ситуацію, яка склалася в компанії з усіх сторін та підвищать деталізацію для прийняття ефективніших рішень.

5. Дослідження та аналіз управління фінансовим станом телекомунікаційних підприємств є стратегічним для фірм в галузі та держави в цілому.

6. Аналізуючи фінансовий стан лідера на ринку телекомунікаційних послуг - ПрАТ «Київстар», слід зазначити про високий рівень ефективності фінансової діяльності підприємства, задовільну структуру балансу та інших показників. В цілому фінансовий стан компанії задовільний, проте є низка прогалин, які слід заповнити. Для оздоровлення та підтримки досліджуваної компанії та інших підприємств мобільних операторів необхідна програма державної та міжнародної підтримки для підтримання темпів розвитку та впровадження інновацій

7. Початкова структура власного капіталу та рентабельності його використання ПрАТ «Київстар» має негативну тенденцію. Тільки завдяки ефективному управлінню довго та короткостроковими зобов'язаннями, їх раціональному та вчасному розподіленні, а також оборотністю активів та рентабельністю продажів основних товарів та послуг ПрАТ «Київстар» має позитивну тенденцію зростання рентабельності власного капіталу, чистих прибутків та інвестиційної привабливості підприємства. Київстар домогся позитивного ефекту фінансового важеля, що є визначальним для покращення фінансового стану.

8. Для покращення фінансового стану ПрАТ «Київстар», менеджери мають звертати увагу на комплекс показників та напрямків, які об'єднані в такі групи: фінансовий, маркетинговий, кадровий, організаційний, інформаційно-комунікаційний, техніко-технологічний. Особливу увагу слід накласти на покращення основних фінансових показників діяльності: розміру та маневреності власного капіталу, зносу основних засобів, підвищенню кількості високоліквідних активів, збільшення довгострокових зобов'язань та підвищення швидкості оборотності активів підприємства.

9. Виходячи з аналізу фінансового скорингу, компанія «Київстар» має високі позиції на ринку, вона фактично є лідером та грає визначає основні тренди в галузі. Така позиція можлива за встановлення стійкого фінансового стану та помірної ймовірності несприятливих наслідків.

Загалом рівень управління фінансовим станом ПрАТ «Київстар» знаходиться на високому рівні, підприємство є фінансово стійким, рентабельним, має помірну залежність від зовнішніх факторів, швидкість та якість реакції на кризові явища заслуговує додаткової уваги, оскільки компанія вміє підлаштовувати негативні наслідки криз на свою користь шляхом пропозиції нових послуг, попит на які тільки формується, диверсифікація та інноваційність підприємства допомагає утримувати лідируючі позиції та розширювати сфери впливу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення / М.Ю. Аверіна // Актуальні проблеми економіки. — 2012. — №9. — С. 92—100.
2. Аналітична онлайн-система YouControl/ Звіт ПрАТ «Київстар». - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=8467514&tb=file#express-universal-file>
3. Білик М.Д. Фінансовий стан підприємства: теорія, методика / М.Д. Білик, І. Л. Котов // Формування ринкових відносин в Україні. — 2013. — № 5. — С. 86—92
4. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М. Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз: навч. Посіб. – Вид. 2-ге, без змін.- Київ: КНЕУ, 2009.- 592 с.
5. Бланк І.А. Управління фінансовими ресурсами підприємства: навч. посіб. / І.А. Бланк. — К.: Эльга, 2011. — 574 с.
6. Дема Д. І., Дорохова Л. М., Віленчук О. М., Курорська Н. О., Недільська Л. В.. Фінансовий менеджмент: підручник. Житомир: 2018. 316 с.
7. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник довідник / М.Я. Дем'яненко, Ю.Я. Лузан та ін. за редакцією Дем'яненка М.Я. — К.: ІАЕУААН, 2005. — 507 с.
8. Інформаційне агентство «SMIDA». Фінансова звітність ПрАТ «Київстар». - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/prof/21673832>
9. Керанчук Т.Л. Фінансова стабільність підприємства і методичні аспекти її оцінки // Економіка України. 2000. № 1. С. 83–87.
10. Кошельок Г. В. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства [Електронний ресурс] / Г. В. Кошельок, В. С. Малишко // Економіка та суспільство. – 2016. – № 7. – Режим доступу до журналу: <http://www.economyandsociety.in.ua/journal-7/14-stati-7/549-koshelok-g-v-malishko-v-s>

11. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку. *Фінанси України*. 2005. № 3. С. 138–143.
12. Олійник Л.В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. *Фінанси, облік, банки* № 1 (22). 2017, С. 118–124.
13. Офіційний вебсайт національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку (НКРЗІ) ». - [Електронний ресурс]. Режим доступу:
<https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=86&id=3948&language=uk>
14. Офіційний портал верховної ради України. Наказ 07.02.2013 «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»». – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
15. Офіційний сайт ПрАТ «Київстар» ». - [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://kyivstar.ua/uk/about/about/kyivstar_today
16. Офіційний сайт ПрАТ «Київстар». Фінансова звітність компанії. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://kyivstar.ua/uk/about/about/partners>
17. Панасюк М.В. Теоретичні засади фінансової діагностики/ М.В. Панасюк // *Формування ринкових відносин в Україні*. – 2013. - №3 -с. 199-204.
18. Піскунов О. Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. Г. Піскунов, Н. Г. Мтеленко, Т. П. Лободзинська // *Економічний вісник Національного технічного університету України «КПІ»* – 2015. – № 6. – С. 80-88
19. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. / Г.В. Савицька. — К.: КНЕУ, 2010. — 662 с
20. Старинець О.Г. Антикризове управління вітчизняними телекомунікаційними підприємствами: сучасний стан, тенденції та перспективи./*Ефективна економіка*. – 2019. - №7.

21. Стригуль Л.С. Економіко-методичне забезпечення оцінки достатності фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання/ Економіка та управління підприємствами. – 2016. - №10. – с. 516-521.
22. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник/ О.О. Терещенко. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
23. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Ю.М. Тютюнник. — К.: Знання, 2012. — 816 с.
24. Федорович Р.В., Загородна О.М., Серединська В.М. Фінансовий аналіз: навчально-методичний посібник. – Тернопіль: ТАНГ, 2001. – 149 с
25. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз: підручник // Ю.С. Цал-Цалко, Ю.Ю. Мороз, Л.А. Суліменко – Житомир, ЖОО ГО «Спілка економістів України», 2012 – 609 с.
26. Чемчикаленко Р.А. Теоретичні основи управління фінансовим станом підприємства / Р.А. Чемчикаленко, Г.О. Сукрушева, А.Ю. Ткаченко // Гроші, фінанси і кредит. — 2019. — С. 350—354.
27. Чепка В.В., Свідерська І.М., Гавриленко Ю.О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. Інвестиції: практика та досвід № 19—20/2020 http://www.investplan.com.ua/pdf/19-20_2020/17.pdf
28. Чернявський А. Д. Антикризове управління підприємством: навч. посібник. / А. Д. Чернявський. – К. : МАУП, 2006. – 256 с.
29. Юнацький М.О., Сіраш С.С. Пошук резервів підвищення ефективності діяльності підприємства./Причорноморські економічні студії /. – 2020. - №50. С. 7-13. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://bses.in.ua/journals/2020/50_2_2020.pdf
30. Analysis of the Operation and Financial Condition of the Enterprise / Institute of Professional Financial Managers/ London, UK, 2009/ URL: https://www.bcci.bg/projects/latvia/pdf/2_FA_Course_ENG_Final.pdf

31. Catherin Cote/ How and why managers use financial statements /*Harvard Business School Online*. Finance, management/ France. - 2020/ URL: <https://online.hbs.edu/blog/post/how-managers-use-financial-statements>

32. KPMG 2021 CEO Outlook та погляди керівників бізнесу в Україні 2021. URL: <https://home.kpmg/ua/uk/home/insights/2021/11/ukrainian-business-leaders-outlook-2021.html>

33. Kyivstar Business Hub. Шлях до відновлення у 2022. - [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://hub.kyivstar.ua/news/shlyah-do-vidnovlennya-u-2022-kerivnyky-biznesu-v-ukrayini-pro-vyklyky-ta-perspektyvy/#2>

34. Stobierski T/ 13 Financial performance measures manager should monitor/ *Harvard Business School Online*/ Accessed April 28, 2021. URL: <https://online.hbs.edu>

ДОДАТКИ

Додаток А

Консолідований баланс (Консолідований звіт про фінансовий стан)

на 31 грудня 2020 р.

(дані наведені в тис. грн)

Форма № 1

Код за ДКУД

1801001

АКТИВ	Код рядк а	Примі тки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи	1000	10	8 162 427	8 260 891
первісна вартість	1001		13 306 477	14 355 215
накопичена амортизація	1002		(5 144 050)	(6 094 324)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11	596 471	930 046
Основні засоби	1010	8	12 094 876	13 859 465
первісна вартість	1011		27 245 338	31 010 330
знос	1012		(15 150 462)	(17 150 865)
Інвестиційна нерухомість	1015		-	-
Довгострокові біологічні активи	1020		-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		-	-
інші фінансові інвестиції	1035		-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		-	-
Відстрочені податкові активи	1045	28	403 184	358 996
Інші необоротні активи	1090	12, 15	1 136 870	1 251 405
Усього за розділом I	1095		22 393 828	24 660 803
II. Оборотні активи				
Запаси	1100		66 181	51 485
виробничі запаси	1101		50 867	46 183
товари	1104		15 314	5 302

Поточні біологічні активи	1110		-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	13	718 654	663 670
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	13	69 589	87 980
з бюджетом	1135	13	54 824	74 203
у тому числі з податку на прибуток	1136		-	377
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	13	4 999	1 610
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160		-	-
Грошові кошти та їх еквіваленти	1165	14	1 056 593	1 339 380
Витрати майбутніх періодів	1170	15	98 043	123 898
Інші оборотні активи	1190		408	477
Усього за розділом II	1195		2 069 291	2 342 703
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		597	353
БАЛАНС	1300		24 463 716	27 003 859

ПАСИВ	Код рядка	Примітки	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4	5
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	16	887 119	654 763
Капітал у дооцінках	1405		-	(107)
Додатковий капітал	1410		258 294	258 294
Емісійний дохід	1411		102 338	102 338
Резервний капітал	1415		132 933	132 933
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		12 778 642	10 362 394
Неоплачений капітал	1425		-	-
Вилучений капітал	1430		(370 398)	-
Усього за розділом I	1495		13 686 590	11 408 277
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		-	-
Пенсійні зобов'язання	1505		23 312	26 994
Довгострокові кредити банків	1510	17	-	3 870 638
Інші довгострокові зобов'язання	1515	21, 22	2 286 801	2 934 811
Довгострокові забезпечення	1520	20	213 552	180 173
у тому числі з виплат персоналу	1521		4 598	-
Цільове фінансування	1525		-	-

Усього за розділом II	1595		2 523 665	7 012 616
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600	17	-	140 416
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		-	-
товари, роботи, послуги	1615	18	1 148 712	1 442 750
розрахунками з бюджетом	1620	19	945 802	1 033 642
у тому числі з податку на прибуток	1621	28	618 819	653 515
розрахунками зі страхування	1625		-	-
розрахунками з оплати праці	1630		7 127	9 508
одержаними авансами	1635	22	692 723	744 678
розрахунками з учасниками	1640	16	3 484 063	3 096 916
Поточні забезпечення	1660	20	105 929	100 321
Доходи майбутніх періодів	1665	22	650 784	727 845
Інші поточні зобов'язання	1690	21	1 218 321	1 286 890
Усього за розділом III	1695		8 253 461	8 582 966
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		-	-
БАЛАНС	1900		24 463 716	27 003 859

Консолідований звіт про фінансові результати
(Консолідований звіт про сукупний дохід) за 2020 рік

(дані наведені в тис. грн)

Форма № 2

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	23	25 041 947	22 274 923
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	25	(8 506 957)	(7 753 253)
Валовий: прибуток	2090		16 534 990	14 521 670
збиток	2095		-	-
Інші операційні доходи	2120	24	195 547	130 852
Адміністративні витрати	2130	25	(1 686 913)	(1 423 025)
Витрати на збут	2150	25	(1 967 636)	(1 956 401)
Інші операційні витрати	2180	25	(65 795)	(605 173)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		13 010 193	10 667 923
збиток	2195		-	-
Дохід від участі в капіталі	2200		-	-
Інші фінансові доходи	2220	26	50 022	332 973
Інші доходи	2240	27	49 733	28 056
Фінансові витрати	2250	26	(429 826)	(344 745)
Втрати від участі в капіталі	2255		-	-
Інші витрати	2270	27	(111 887)	(71 949)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		12 568 235	10 612 258
збиток	2295		-	-
Витрати з податку на прибуток	2300	28	(2 246 182)	(1 674 104)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		-	-
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		10 322 053	8 938 154
збиток	2355		-	-

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
(Дооцінка) уцінка необоротних активів	2400		-	-
(Дооцінка) уцінка фінансових інструментів	2405		(107)	-
Накопичені курсові різниці	2410		-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		-	-
Інший сукупний дохід	2445		-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		(107)	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		(107)	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		10 321 946	8 938 154

III. Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Матеріальні затрати	2500	25	161 294	111 271
Витрати на оплату праці	2505	25	1 709 248	1 419 434
Відрахування на соціальні заходи	2510	25	312 569	244 057
Амортизація	2515	25	3 979 062	3 160 134
Інші операційні витрати	2520	25	6 065 128	6 802 956
Всього	2550		12 227 301	11 737 852

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	Примітки	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4	5
Середньорічна кількість простих акцій	2600		-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650		-	-